DR. JOSIP MANTUANI
MUZEJSKI RAVNATELJ
LJUBLJANA JUGOSLAVIJ

Št. 29 Poštnina poračunjena (C. C. con la posta) V Trstu, v četrtek, 3. februarja 1927. Posamezna številka 30 cent. Letnik LII

List izhaja vsak dan z[illegible] nedeljka. Naročnina: za 1 mesec L 8.—, 3 mesece L 22.—, pol[illegible] celo leto L 75.—, v inozemstvo mesečno L 6.50 več. — Posa[illegible] od vrst. — Oglasnina za 1 mm prostora v širokosti 1 kolone [illegible] gospod[illegible] in obrtne oglase L 1.—, za osmrtnice, zahvale, pos[illegible] oglase denarnih zavodov L 2.— [illegible] strani L 2.—

EDINOST

Uredništvo in upravništvo: Trst (3), ulica S. Francesco d'Assisi 20. Telefon 11-57. Dopisi naj se pošiljajo izključno uredništvu, oglasi, reklamacije in denar pa upravništvu. Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. — Last, založba in tisk Tiskarne «Edinost» Poduredništvo v Gorici: ulica Giosuè Carducci št. 7, I. n. — Telef. št. 327. Glavni in odgovorni urednik: prof. Filip Peric.

Sledimo času!

Nič novega ne povemo, če rečemo, da je gospodarsko stanje vsake družbe, države itd. odvisno od ekonomskega stanja manjših sestavnih delov, ki tvorijo skupnost. Podlago vsaki družbi tvorijo družine; zato je gospodarsko stanje družbe tesno spojeno z gospodarskim položajem družine. Pravilna gospodarska politika mora posvečati kar največ pažnje baš družinskemu gospodarstvu. Sam angleški zakladni minister Churchill je pred nekaj dnevi izjavil v Rimu, da smatra kot eno glavnih dolžnosti vsake vlade, da skrbi za izboljšanje gospodarskega položaja priproste družine.

Sploh se, posebno v zadnjem času, v vseh državah dela mnogo na to, da bi se družinsko gospodarstvo izboljšalo in pravilno usmerilo. Taka akcija se mora seveda boriti z mnogimi težavami in ne smemo pač pričakovati od nje takojšnjega zboljšanja gospodarskega položaja. Mnogo vztrajnosti in dela bo treba, predno bomo lahko govorili o uspehih.

Tudi iz naših krajev čitamo dan za dnem poročila v naših listih o veliki gospodarski krizi in mizeriji, ki nas kar noče zapustiti; o trdi borbi za vsakdanji kruh, o izseljevanju itd. Slika, ki si jo napravimo iz teh poročil, nam kaže, da ni gospodarski položaj slov. manjšine v Italiji nikakor rožnat. Posledice svetovne vojne, ki je divjala tudi v naših krajih in uničila toliko domovij, se še zmerom čutijo.

Umevno je, da se nam spričo tega dejstva narinja vprašanje: Kaj in koliko smo do sedaj storili za izboljšanje našega gospodarskega položaja? Če hočemo biti odkritosrčni, moramo reči, da nismo storili vsega; da smo storili celo prav malo in vsekakor manj, kot je bilo v naših močeh.

Res je sicer, da so naši listi že marsikaj pisali o gospodarskih vprašanjih; čitali smo zanimive članke in razprave, ki so gotovo mnoge zanimali, a da bi se širša javnost že iz samega čitanja v listih poprijela ideje ter si jo osvojila, ne moremo pač pričakovati. Bolj uspešni in vzpodbujevalni so vsekakor oni članki, ki poročajo o konkretnem, že izvršenem delu. Mislim pri tem na taka poročila, kot je bilo ono iz Ilirske Bistrice, ki nas opozarja na izvršeno impozantno delo v dobrobit splošnosti. Taki članki morajo vzbuditi zanimanje vsakega gospodarja; primerjal bo in videl, ali je njegovo lastno delo boljše ali slabše. Če je slabše, bo hitel, da popravi; če je boljše, bo poročal drugim, da lastno delo izboljšajo.

Vendar pa, kakor že rečeno, ne moremo pričakovati vsega samo iz pisanja listov. Treba bi bilo energičnejše akcije, ki naj postavi naše gospodarstvo na trdnejše noge. Vzrok mnogemu zlu je največkrat nevednost, nepoučenost. Ali bi ne bilo dobro, ko bi že pričeli misliti na organizacijo kmetijskih oz. gospodarskih odborov, krožkov itd., ki naj bi se ustanovili po deželi in ki naj bi jim bil namen proučevati v lastnem okraju gospodarsko stanje in možnosti za gospodarsko preosnovanje? Ustanovili naj bi se krajevni odbori, nekako tako, kakor si je bistriški okraj ustanovil svojega.

Za izvedbo tega načrta bi bilo seveda potrebno, da se začetnega dela poprimejo one naše organizacije, ki imajo direktne stike s širšo javnostjo; to so naše politične in kulturne centrale. Ustanoviti bi morale posebne odseke ali odbore, ki bi se bavili samo s tem vprašanjem. Dobro bi bilo seveda, da bi ti odseki stopili med sabo v stike ter da bi si začrtali program za skupno delo.

Tako bi ona velika gospodarska bitka, ki jo je pričela država, našla tudi v nas pomočnike in borce. S predavanji, z organiziranjem kmetskih odborov itd. bi gotovo mnogo pripomogli k izboljšanju gospodarskega stanja našega ljudstva.

Od naših naobražencev smemo zahtevati, da svoje znanje izrabljajo v korist splošnosti. Čas pa zahteva od vsakega izobraženega človeka, da se trdno poprime tudi gospodarskih ved in da s svojim gospodarskim znanjem pomaga v bitki za boljšo gospodarsko bodočnost.

To zahtevata ljudstvo in čas!

Rado Fać.

Vodstvo fašistovske stranke

bo na prihodnji seji razpravljalo o ustavi dela

RIM, 2. (Izv.) V petek se bo vršila pod predsedstvom on. Mussolinija seja vodstva fašistovske stranke. Ker so na sejo povabljeni tudi on. Suardo, on. Bottai, on. Cearda in komendator Lusignoli, je opravičena domneva, da se bo na seji obširno razpravljalo o sindikalnem vprašanju. Zatrjuje se skoro z vso gotovostjo, da bo ustava dela čimprej sestavljena. V prihodnjih dneh se bo vršil v ministrstvu za korporacije prvi tozadevni sestanek. Sestanku, ki se ga bodo udeležili vsi predsedniki konfederacij, zastopniki fašistovske stranke in predstavniki ministrstev za pravosodje in narodno gospodarstvo, bo predsedoval on. Bottai.

Bivši voditelji Generalne delavske zveze

pripravljeni nuditi novemu sindikalnemu gibanju svojo pomoč

RIM, 2. (Izv.) Vsi večerni listi prinašajo z znatnim zadoščenjem obširno izjavo skupine voditeljev in organizatorjev Generalne delavske zveze, ki je pred nekaj tedni sama sklenila svoj razpust. Iz izjave sledi, da se je dne 16. januarja t. l. sestala v Milanu pod predsedstvom Rinalda Rigole skupina organizatorjev delavskega sindikata, ki je pretresala sedanji sindikalni in socijalni položaj v Italiji ter je po daljši razpravi odobrila celo vrsto dokumentov, iz katerih obstoja ona izjava. Pod izjavo so podpisani Anzimonti Karel, Calda Ludvig, Colombino Emil, Dragona Ludvig, Maglione Baptist, Reina Hektor in Rigola Rinaldo. V izjavi se primerja prejšnje delavsko gibanje z današnjim položajem, ki vlada v Italiji na tem polju.

«Fašistovski režim je dovršen fakt», pravi izjava, «s katerim je treba računati. Fašistovski režim je izdal drzen zakon o sindikalnih organizacijah, v katerem so zapopadena tudi načela, katera smo mi prej zastopali. Čeprav se morda ne strinjamo z današnjim položajem, vendar vseeno nikakor ne moremo zavzeti sovražnega stališča napram korporativni državi in karti dela, ki predstavlja drzen poskus. Zato smatramo za svojo dolžnost, da pripomoremo z našim sodelovanjem in z našo kritiko, da se ta poskus posreči. To bomo naredili na ta način, da damo svoje moči na razpolago narodni skupnosti s tem, da ustanovimo Združenje bivših organizatorjev, ki bodo nudili novemu gibanju svojo kulturno pomoč».

K tej izjavi dodajajo vsi rimski listi kratke komentarje, v katerih izjavljajo, da ni vredno pripisovati ji bogve kakega pomena. Toda navzlic temu ne skrivajo svoje zadovoljstvo nad spreobrnitvijo enega dela nekdanjih voditeljev Generalne delavske zveze.

Novi odloki

(Iz uradnega lista

RIM, 2. (Izv.) Včerajšnja «Gazzetta Ufficiale»; ki pa je izšla šele danes opoldne, prinaša med drugim kraljevi dekret-zakon z dne 13. januarja 1927., s katerim se razširjajo odredbe, ki so bile izdane s kraljevim dekretom-zakonom z dne 16. decembra 1926 glede čiščenja med službenim osobjem milanskega mesta tudi na mesta Bari, Trst in Benetke.

RIM, 2. (Izv.) Današnja «Gazzetta Ufficiale» prinaša med drugim tudi kraljevi dekret, s katerim se penzijski zavod tržaške trgovske banke proglaša za moralno bitje ter odobrujejo njegova pravila.

Nadalje prinaša današnja «Gazzetta Ufficiale» ministrski odlok z dne 28. januarja 1927., ki določa v dopolnilo nekega prejšnjega odloka, da bodo izbrisani iz seznama pristaniških delavcev tudi oni, ki so bili obsojeni na konfinacijo ter oni, ki bi lahko motili s svojim zadržanjem, ako bi bilo v nasprotju s političnimi smernicami fašistovskega režima, redni potek pristaniškega dela.

Ruski poslanik Kamenev

je včeraj prispel v Rim

RIM, 2. (Izv.) Danes zjutraj je prispel v Rim novi ruski poslanik pri Kvirinalu Kleon Kamenev. Na postaji ga je pričakovalo osobje ruskega poslaništva in generalni ravnatelj komendator Sandicchi, ki je zastopal zunanje ministrstvo ter komendator Mammelli v imenu predsednika vlade. Zastopniki, ki so sprejeli novega poslanika, so mu izročili svoje običajne pozdrave. Ruskega poslanika je takoj ob njegovem izstopu iz postaje naskočila cela truma fotografov in filmskih operatorjev.

Volpijevo poročilo o posojilu

Komentar lista «Messaggero»

RIM, 2. Vsi listi poudarjajo veliki uspeh, ki ga je doseglo liktorsko posojilo.

«Številke v poročilu ministra Volpija, pravi „Messaggero", dokazujejo neizpodbitno, da je operacija, ki se je izvršila po volji vodje in pod vodstvom grofa Volpija, dosegla velike uspehe. Dejstvo je, da vlada ni vprašala deželo več kot za 2 milijardi in 250 milijonov lir ter da ni hotela, da bi za posojilo podpisovale tudi velike produktivne finančne sile, marveč je hotela mobilizirati predvsem naloženi kapital in tak kapital, ki malo nese. Dokaz za to je dejstvo, da je bilo podpisanih le malo velikih svot, dočim je 3 milijone oseb prispevalo za posojilo. Kdor pomisli na vse to, mora priznati, da je uspeh posojila naravnost čudovit in da zelo presega vsa predvidevanja».

List končno povdarja, da je posojilo dokaz za zaupanje, ki ga fašistovska vlada uživa pri državljanih.

On. Rocco pri Briandu

PARIZ, 2. Minister za zunanje zadeve g. Briand je sprejel sinoči italijanskega pravosodnega ministra on. Rocco ter se je z njim delj časa razgovarjal.

Razgovoru je prisostvoval tudi Besnard, francoski poslanik v Rimu.

Zaslišavanje prefektov novih pokrajin

RIM, 2. (Izv.) Z današnjim dnem je pričel predsednik vlade z zaslišavanjem prefektov novo ustanovljenih pokrajin. Danes je predsednik vlade zaslišal prefekta Dinale iz Nuoro.

Sprejemi pri papežu

RIM, 2. (Izv.) Danes, na Svečnico, je sprejel papež po starem običaju deputacije raznih rimskih redovniških redov, kolegijev, seminarjev in bratovščin, ki so mu poklonile običajna darila, ki obstojajo v svečah. Obredu so prisostvovali tudi poslaniki Peruja, Španije in Nikarague ter razne druge odlične osebnosti.

Anglija in Italija

ter dogodki na Kitajskem

LONDON, 2. (Izv.) Kakor se doznava v tukajšnjih krogih, so v teku važna izmenjavanja naziranj med angleškim in italijanskim zunanjim ministrstvom o aktuelnih kitajskih dogodkih, ki jih tukajšnji krogi smatrajo za precej težke. Razgovori med obemi ministrstvi se vršijo v znamenju medsebojne prisrčnosti in volje po sporazumu.

Dopust dr. Stresemanna

Nemški zunanji minister bo prišel tudi v Italijo?

BERLIN, 2. (Izv.) Zunanji minister Stresemann nastopi po marčnem zasedanju Družbe narodov daljši dopust, ki ga namerava prebiti na francoski rivijeri v bližini Nizze. Ni izključeno, da se ob tej priliki podal tudi v Italijo. Čez nekaj tednov pride v Italijo, kjer ostane več mesecev tudi bivši nemški finančni min. Reinhold. Končno se niti ne potrjuje, toda tudi ne zanikuje vesti o predstoječem potovanju kanclerja Marxa v Rim.

Uzunovićev kabinet

Ministra Miša Trifunović in Milorad Vujičić sta že podala ostavko

BEOGRAD, 2. (Izv.) Ministra Miša Trifunović in Milorad Vujičić, ki včeraj nista hotela položiti prisege sta prišla danes ob 11.30 v predsedništvo vlade in sta skupno z dr. Kulovcem podala prisego. Takoj po prisegi pa sta že tudi podala ostavko na svoji ministrstvi. Zaman je bilo prigovarjanje Uzunovićevo in raznih radikalskih prvakov. Ko sta ministra zapuščala predsedstvo vlade, je Trifunović izjavil novinarjem, da že pred rešitvijo krize ni nameraval sprejeti ponujanega mu mesta. Ker pa je medtem že izšel ukaz, ga ni mogel odbiti in je zato položil prisego, obenem pa tudi podal ostavko. Minister Vujičić pa je izjavil novinarjem, da je po prisegi demisijoniral radi tega, ker je sit večnih sprememb v resortih, ki so mu onemogočale vsako kontinuiteto in uspeh v delovanju.

Ko je končno še Uzunović zapustil ministrsko predsedništvo, je izjavil novinarjem, da se bodo izpraznjena mesta hitro izpopolnila in da bosta odstopivša ministra vsekakor podpirala vlado. V predsedništvu vlade je bilo danes ves dan živahno. Poleg drugih ministrov se je pri Uzunoviću zglasil tudi finančni minister dr. Marković ter minister Krsta Miletić, ki se je po razgovoru z Uzunovićem odpravil na dvor.

Jugosl. narodna skupščina

se bo sestala prihodnji torek

BEOGRAD, 2. (Izv.) Kakor se doznava, se narodna skupščina sestane 8. t. m. in sicer s starim dnevnim redom. Izvolili se bodo nekateri parlamentarni odbori, nato pa se bodo razdelila poročila finančnega odbora, a 3 dni nato bo pričela v narodni skupščini proračunska debata. Finančni odbor mora danes in jutri dokončati državni proračun ter ga predložiti narodni skupščini.

Samostojni demokrati, ki so imeli danes sejo, so za generalno debato o proračunu določili za govornika Svetozarja Pribićevića in dr. Grizogono. Obenem so sklenili provesti proti novi vladi najostrejšo akcijo in so si razdelili vloge.

Izjave dr. Korošca

BEOGRAD, 2. (Izv.) Novinarji so se danes dopoldne razgovarjali z dr. Korošcem. Na vprašanje, ali misli, da bo nova vlada lahko delovala v narodni skupščini s svojo neznatno večino, je dr. Korošec odgovoril: «Ne vem, nadejam pa se, da bo šlo. Zanašam se na nedisciplniranost opozicije, ki se še nikoli ni mogla organizirati, da bi kompaktno nastopila.

Radić proti Maksimoviću

ZAGREB, 2. (Izv.) Radić je danes popoldne sprejel novinarje in jim podal nekatere nove izjave. Zopet je v glavnem ostro izpadel proti notranjemu ministru Maksimoviću, označujoč ga kot nasilneža in uzurpatorja oblasti. Priporočal je novinarjem najostrejšo borbo proti onim, ki so zakrivili volilni teror in naj priporočajo tudi sodelovanje z opozicijo, v tem slučaju tudi s Svetozarjem Pribićevićem.

Dopoldne in popoldne se je vršila seja Radićevega kluba. Kakor se doznava nameravajo radićevci provajati v parlamentu najostrejšo borbo proti sedanji vladi.

Nemiri v Meksiki

trajajo še vedno

LONDON, 2. Iz New Yorka poročajo, da si poročila o položaju v Meksiki še zmerom nasprotujejo in dokazujejo, da v državi ne bo še prišlo tako kmalu do pomirjenja.

Neko poluradno poročilo pravi, da je bilo pri nekem spopadu v Tecolote ubitih 24 upornikov. Druga poročila pa govore o novem revolucijonarnem pokretu, ki se je baje začelo sedaj širiti v okolici mesta Vera Cruz. Vstaši v San Miguelu v državi Chipuahau so umorili kakih 40 vladnih vojakov.

Zadovoljnost Nemcev

radi ukinitve medzavezniške vojaške kontrole

BERLIN, 2. (Izv.) Mnogi listi dajejo duška svoji zadovoljnosti, da je prenehala delovati medzavezniška kontrolna komisija. Nekateri člani te kontrolne komisije pa ostanejo še nekaj tednov v Berlinu, da dopolnijo poročilo komisije, ki ga je treba predati Družbi narodov. Istotako ostanejo v Berlinu tudi vojaški izvedenci, ki so bili dodeljeni tej komisiji, in bodo priključeni posameznim poslaništvom zavezniških držav.

Glede sporazuma, ki je bil dosežen včeraj v Parizu v vprašanju nemških utrdb na vzhodu, pravi «Taegliche Rundschau», da niso še znane podrobnosti sporazuma. Navzlic temu se smatra sporazum za Nemčijo ugodnim in zatrjuje se, da obramba vzhodne Prusije s sporazumom ni ogrožena.

Padovanska univerza

Z ozirom na vedno večji obisk padovanske univerze s strani naših dijakov, se mi zdi primerno, da podam kratko, vsaj površno informativno-zgodovinsko sliko tega vseučilišča. Sliko ustanove, ki ima za seboj stoletne tradicije, ki so njen največji ponos.

Po priključitvi novih pokrajin je zadobila padovanska univerza še svoj poseben pomen, ki se je l. 1922. — ob slovesni proslavi 700-letnega obstoja — jasno poudaril.

Tudi v naših dijaških vrstah sem že naletel na primero: Padova-Dunaj, primero, ki hoče poudariti analognost pomena padovanske univerze za naše dijake v povojnem času — s pomenom dunajske univerze pred vojno. Primera, ki se nam ne zdi ponesrečena, posebno še, če pomislimo na število naših akademikov v Padovi, ki ni manjše od 35!

Pa tudi slovesa padovanskega vseučilišča, ki se nekaterim ne zdi verjeten, ne smemo zanikati in podcenjevati. Pestra slika slušateljev z ozirom na njihovo narodno pripadnost nas uveri, da ni ta sloves samo na papirju, ampak da odgovarja dejanskemu stanju. Poleg Italijana srečaš tu Madžara, Grka, Bolgara, Turka, Slovenca, Nemca, Hrvata i. dr.

Pred stoletji je bil obisk tujcev seveda neprimerno večji. Tako je na pr. juridična fakulteta v 14. in 15. stoletju, tedaj ko je padovanska univerza najbolj procvitala, štela med svoje slušatelje dijake dvaindvajsetih narodov, med njimi — Nemce, Dance, Švede, Francoze, Angleže, Špance, Čehe, Poljake, Madžare i. dr.

Ni pa bila njena slava stalna. Odvisna je bila od sporadičnih zgodovinskih dogodkov. Tako je slovela padovanska univerza pod beneško republiko, ki so jo smatrale kot «punčico svojega očesa», a z zatonom beneške zvezde je obledela tudi zvezda padovanskega «ateneja». Ob ujedinjenju Italije pa se je zopet povečal nje pomen in razširil nje sloves.

Ustanovljeno je bilo padovansko vseučilišče l. 1222. Je eno izmed redkih vseučilišč, ki se lahko ponaša s svojo stoletno tradicijo. Njegov nastanek nas spominja na nastanek vseučilišča v Leipzigu. Ustanovili so ga namreč študentje in profesorji, ki so zapustili bolonjsko univerzo. Ti so položili temelj padovanske «almae matris» (Gymnasium Patavium). Vzrok te izselitve iz Bolonje v Padovo mi je sicer neznan, a zdi se mi, da ga moramo iskati v lokalnih sporih na bolonjski univerzi.

Ob naklonjenosti padovanske občine, ob skrbnem podpiranju znamenite padovanske družine Carrara, ki je dolgo gospodovala v Padovi, in pozneje za časa moči in slave beneške republike, ki je posvečala največjo pažnjo temu znamenitemu zavodu, se je padovanska univerza hitro dvigala, tako da je v 15. stoletju že tekmovala z bolonjsko za primat na polju visokošolske vzgoje. Bertacchi piše o tedanjem procvitu padovanske univerze sledeče: «Tu se je juridična fakulteta ponašala z znamenitimi razpravami; tu je artistična fakulteta, ki je dosegla svoj višek v Galileju, lesketala v sijaju učenjakov, obnovila je helenizem, preganjala s strogostjo prepovedane anatomije, nova proučavanja je posvetila Aristotelu, sprejela je teologični pouk in pravico izpraševanja, obogatila z znanjem človeštvo, s tem da je gostoljubno sprejela v svoje okrilje razumništvo cele Evrope».

To je bila zlata doba padovanske univerze, doba procvita, ki sta mu bili izvor svoboda in krepka podpora padovanskih gospodarjev.

Razume se, da se je v tem hitrem razvoju močno čutila potreba lastnega poslopja, kajti dotedanji skromni prostori, ki so bili raztreseni v raznih ulicah in raznih poslopjih, niso mogli služiti svojemu namenu in tudi ne odgovarjati vedno večjim razvojnim zahtevam.

Sedanje univerzitetno poslopje je nastalo namreč razmeroma pozno, v začetku 15. stoletja. Nekako simbolično se dviga prav sredi mesta, na mestu, kjer je stala pred l. 1400. znamenita gostilna z znamenjem vola («Albergo del Bò»). Radi tega se univerza še danes imenuje s starim dialektičnim nazivom «bò» (bue).

Pozneje, posebno v letih 1542 do 1601, so se izvršile na poslopju razne izpremembe, tako da današnja oblika ne odgovarja popolnoma izvirni, vendar je v svojem bistvu ostala ista. V zadnjem času se je prizidalo staremu poslopju še novo, moderno urejeno poslopje, ki deloma že služi svojemu namenu. Ni pa še povsem dokončano.

Staro poslopje, o katerem lahko mirno rečemo, da predstavlja v vsakem najmanjšem prostorčku nekaj zgodovinsko zanimivega, napravi na pazno oko, ki ni še povsem okuženo z modernimi slepili, ugoden vtis, posebno v svoji notranjosti. Tu opozori opazovalčevo oko nase predvsem krasno četverokotno dvorišče, ki je najlepše delo renesančne arhitekture v Padovi. Obdano je s kvadratnim hodnikom, zidanim v dorskem slogu, s sedmimi medkolonami ob straneh nad katerimi se dviga zgornji hodnik, zidan v jonskem slogu. Ta hodnik je bogat na bareliefih, ki predstavljajo večinoma ljubke alegorične motive.

Predolg bi bil opis, ako bi navajal vse podrobnosti, vse znamenitosti, ki jih nudi notranjost padovanskega univerzitetnega poslopja. Morda se na tak podrobnejši opis še kdaj povrnem.

Ne morem pa prezreti impozantnih glavnih vrat, ki zaustavijo vsakega, ki gre mimo njih. Predstavljajo umetniško delo iz brona, v katerem so vdolbena imena dvestotih študentov padovanske univerze, ki so bili žrtve zadnje vojne. Delo je bilo izvršeno l. 1920. Izvršila sta ga kipar Orsolini in dekorater Casanova, oba pripadajoča Albertinski akademiji v Turinu.

Nad vhodom pa je napis iz l. 1600. Ta napis, ki je namenjen dijakom «almae matris», se glasi dobesedno: «SIC INGREDERE UT TE IPSO QOTIDIE DOCTIOR. SIC EGREDERE UT IN DIES PATRIAE CHRISTIANE Q. REI PUB. UTILIOR EVADAS, ITA GYMNASIUM A SE FELICITER EXISTIMABIT». (Vstopi z namenom, da boš vsak dan bolj učen. Izstopi z namenom, da boš vsak dan koristnejši domovini in veri. Tako bo tvoja šola deležna po tebi nove časti). Ta napis se nahaja tudi na vseh izdanjih univerzitetne tiskarne.

*

Zanimiva je tudi zgodovina študija, razvoj predmetov in fakultet. Danes je seveda padovanska univerza popolna, z moderno razdelitvijo na fakultete. V začetku pa te razdelitve niso poznali. Takoj po ustanovitvi je bil študij razdeljen v dve «univerzi»: juridično in filozofsko oz. medicinsko (katera se je po-

Samčevo gorje

Sam sedi v svoji pusti sobi, nad posteljo mu visi namesto ženske podobe obvestilo davčne iztirjevalnice za plačilo samskega davka. Le z mize se smehlja previdnemu samcu, članu Goriške Matice, kupček Matičnih knjig, katere prebira v dolgih samotnih večerih. Edini zvesti prijatelji.

zneje razširila s pridružitvijo teologov). Poslednja se je imenovala tudi artistična. Obsegala je predmete filozofije, medicine, matematike oz tehnike in teologije. Vsaka izmed teh dveh «univerz» je imela lastnega rektorja, ki so ga volili dijaki sami (izključeni so bili le Benečani in Padovanci). Po svoji krajevni pripadnosti so se delili slušatelji — podobno kot na drugih univerzah te dobe — na narode, izmed katerih je vsak izvolil svojega posebnega zastopnika v univerzitetni svet. Tako sem že omenil, da so pripadali slušatelji juridične fakultete dvaindvajsetim narodom. Slušatelji filozofske pa so tvorili po svoji narodni pripadnosti 7 skupin. Radi točnosti pa moram opozoriti, da se tedaj beseda «narod» ni pojmovala v današnjem smislu, ampak da se beseda «narod» (nazione) nanaša večkrat na deželo (paese d'origine). Posebno velja to za takozvane «cismontanske narode», med katere so se šteli slušatelji posameznih italijanskih pokrajin (Pijemonta, Toskane, Sicilije, Furlanije itd.), medtem ko so bili pravi narodi le «transmontanski», (kakor: Nemci, Danci, Francozi, Čehi, Poljaki itd.).

Rekel sem že preje, da je bil rektor prvotno izbran med študenti samimi. Ti so imeli v najstarejših časih tudi pravico, izbirati profesorje. Prišlo pa je do reforme študija. Že l. 1517. se je določila posebna komisija treh članov, ki naj to reformo izvede. A šele l. 1738. je bila odvzeta študentom pravica volitve lastnega rektorja. Mesto dijaškega rektorja imamo po tem letu na čelu univerze dva profesorja, z naslovi: Prorettore in Sindaco, od katerih eden je bil profesor juridične, drugi artistične fakultete. Ta reforma se je ohranila do l. 1806., ko je prišlo do nove — sedanji uredbi sorodne — preureditve. Vodstvo univerze je prešlo v roke enega samega profesorja, ki je imel oficijelni naslov — Reggente. Ta uredba je ostala do današnjega dne, le z majhno izpremembo iz l. 1815., ko je postal oficijelni naslov voditelja univerze — Rettore Magnifico.

Študentom pa je od nekdanje odločilne besede, posebnih pravic, oblasti in moči ostala samo — tradicija. Ohranili so žive le nekdanje običaje in navade, ki prihajajo do izraza ob raznih slovesnih prilikah, vzbujajoč obilo pozornosti in obujajoč spomine na nekdanje čase, na čase pestrega dijaškega življenja... —vb—

DNEVNE VESTI

Identitetne izkaznice

Prihajajo nam razna vprašanja glede osebnih ali identitetnih izkaznic, ki jih je uvedel novi zakon o javni varnosti. Objavljamo radi tega še enkrat določbe, ki se nanašajo na te izkaznice.

Osebna ali identitetna izkaznica je zvezčič iz belega papirja; vanj se prilepi slika one osebe, ki se ji izkaznica izda, se napišejo podatki o njej in prizadeti se na določenem mestu podpiše in, če se to zahteva, odtisne tudi konec kazalca leve roke. Namen teh osebnih izkaznic je ta, da se z njimi prizadeti lahko v vsakem hipu izkažejo ter dokažejo svojo istost, če to zahtevajo organi javne varnosti.

Istostna izkaznica po novem zakonu javne varnosti pa ni zapopadena na splošno, temveč odreja čl. 159. sledeče: «Poteštati morajo izdati vsem osebam, ki so nad 15 let stare ter imajo v dotični občini svoje navadno bivališče ali pa stanovanje, istostno izkaznico na od ministrstva predpisanem vzorcu, ako prizadeti tako izkaznico zahtevajo».

Novi zakon pa vsebuje razne druge določbe, radi katerih je svetovati vsakomur, da si preskrbi tako izkaznico. Neobhodno bo potrebna vsem onim, ki ne živijo v svoji domači občini, temveč izven nje, na pr. v mestu ali v katerikoli občini, kjer nimajo domovinske pravice. Cl. 158. novega zakona predpisuje namreč med drugim, da morejo organi javne varnosti poslati prisilnim potom v domačo občino vsakogar, ki vzbuja v kaki drugi občini kakršenkoli sum ter se na zahtevo ne more izkazati z istostno izkaznico ali s kako drugo listino. Taka oseba se prime ter odpelje pred krajevno varnostno oblastvo, katero lahko odredi gori omenjeni izgon, če se izkažejo obdolžitve za resnične. V vsakem slučaju pa se uvede proti taki osebi preiskava, ki se lahko zavleče, dokler se obdolžitev ne razčisti. Le z istostno izkaznico si prizadeti lahko prihrani sitnosti, ki so neodklonljivo združene s takim postopanjem.

Tudi vsem onim, ki se samo začasno nahajajo izven svoje občine, na pr. če gredo v mesto, na kako kupčijo itd., bo istostna izkaznica potrebna, da se izkažejo, če to od njih zahtevajo na pr. kr. karabinerji ali katerikoli organ javne varnosti. Le kdor se nikakor ne makne iz svoje občine in pa mladina pod 15. letom bo lahko brez skrbi brez izkaznice.

Kakor rečeno, izdajajo izkaznice poteštati in sicer jih morajo izdajati vsakomur. Kot pristojbino sme občina zahtevati največ eno liro za vsako izkaznico. Z ministrskim odlokom je bilo določeno, da bodo izkaznice majhni zvezčiči iz belega kartona, kateri bodo obsegali štiri strani. Na prvi zunanji strani je naslov: Regno d'Italia. — Comune di . . . — Carta d'identità — No . . . . del Signor . . . . Na drugi strani stojijo osebni podatki imejitelja izkaznice in zabeležba posebnih znakov, če jih kdo ima. Na tretji strani stoji v sredi zgoraj fotografija imejitelja z odkrito glavo. Pod fotografijo je levo prostor za odtis kazalca leve roke, desno za poteštatov podpis in uradni pečat. Odtis kazalca leve roke se ne bo zahteval od vseh prosilcev za izkaznico. Zadnja četrta stran izkaznice bo prazna.

Izdana izkaznica ima veljavo za tri leta. Po tem roku se mora obnoviti.

Da povzamemo, naj ponovimo, da izkaznica ni obvezna, pač pa je gotovo, da bo nujno potrebna vsakomur, ki živi izven svoje občine ali se mora podajati po katerihkoli opravkih v druge kraje. Obvezna pa je istostna izkaznica za one, katerim policija ukaže, da si jo morajo preskrbeti. V tem pogledu določa čl. 3. novega zakona o javni varnosti sledeče: «Varnostno oblastvo ima pravico ukazati nevarnim in sumljivim osebam, da si v določenem roku preskrbijo istostno izkaznico in da jo morajo pokazati na vsako zahtevo uradnikov in agentov javne varnosti».

Rok, v katerem si morajo preskrbeti izkaznico take osebe, določi policija. V vseh drugih slučajih, ki smo jih označili zgoraj, se bodo začele izvajati določbe o izkaznicah po treh mesecih od dneva, ko je stopil novi zakon v veljavo, t. j. torej od 10. februarja 1927. dalje.

SMRTNA KOSA.

Včeraj predpoldne je umrl na Kontovelu g. Štefan Starc v 74. letu svoje dobe. Pokojnik je bil med domačini na Kontovelu in drugod po okolici znana osebnost že za časa volilnih bojev v predvojni dobi. Bil je dober prijatelj pokneadanjega voditelja tržaških Slovencev Ivana Nabergoja. Neumorno in zelo požrtvovalno se je udejstvoval ne samo v političnem temveč tudi na kolturnem polju kot član in tudi tajnik Pevskega društva «Danica» na Kontovelu. Skozi 40 let je bil pred vojno cerkovnik kontovelske cerkve. S pok. Štefanom Starcem lega v grob ena izmed onih krepkih narodnih korenik, ki so pred vojno zaslužno vplivale na svojo ožjo, večkrat tudi širšo okolico ter na ta način mogočno prispevale k uspehu narodnega probujevanja v naši okolici. Bil je kot narodnjak, družinski poglavar in gospodar vzoren mož.

Naj mu bo lahka ljubljena kontovelska zemlja. Prizadetim družinam iskreno sožalje nad nenadomestljivo zgubo.

Strudajoči umetniki

Ta ali oni bi mislil, da se godi umetnikom, v prvi vrsti pisateljem, slabo samo pri malih narodih. Ni dolgo od tega, ko smo brali v nemških listih ponovne tožbe, da njih pesniki in pisatelji trpé veliko pomanjkanje, in to ne samo pesniki in pisatelji srednje vrste, ampak tudi možjé, ki so v preteklosti veliko pomenili v nemški literaturi. Nekateri tedaj svetujejo pisateljem srednje vrste, da naj ne navežejo svojo eksistenco samo na pisateljevanje, ampak naj se lotijo poleg tega tudi kakega drugega dela, da ne bodo zašli v bedo. V tem vprašanju se je oglasil tudi vodja znane nemške založbe Fischer in pravi, da danes nemško knjigo plačujejo dražje kot poprej. Ob enem tudi zavrača trditev, da bi dela pisateljev obležala nepreprodana na založnikovi mizi. Vsako delo, ki ga spremlja pisateljevo pismo, katero vzbudi količkaj interesa, je gotovo prečitano in tudi založeno, ako je tako, da daje upanje, da bo vzbudilo povpraševanje. Založništvo pravi, ni nič drugega, kot posredovalec med povpraševanjem in ponudbo. Pisatelji pa so se oddaljili od ljudi in jim ne nudijo več, kar ti hočejo. S tem pa ni rečeno, da morajo biti dela, po katerih bi radi segli ljudje, umetniško slaba, le sižejno in idejno jim morajo biti blizu. Čakamo, pravi omenjeni gospod, velikega sodobnega pisatelja in pesnika, čakata ga založnik in bralec, tiskarne in knjigarne, in ne bo dobil kruha samo on, kadar se pojavi, dobilo ga bo tudi na stotine drugih ljudi.

Po mnenju tega založniškega veščaka obstoji kriza v glavnem v tem, da srednje vrste pisateljev občinstvo ne mara, velikih del pa zaman čaka. —fb—

ZLATA POROKA.

Zlato poroko praznujeta danes v ožjem krogu pri sv. Ivanu, posestnik Alojzij Lavrenčič, mož stare korenine, in njegova vrla soproga Jožefa. Cerkveno slavnost bosta obhajala prihodnji teden v župni cerkvi na Katinari, — kjer sta si pred 50imi leti obljubila večno zvestobo — radi tega, da se tega slavja lahko udeleže tudi otroci, ki so daleč od doma.

Želimo zlatoporočencema, ki sta vzgojila lepo število vrlih otrok, da jima Bog dodeli sreče do skrajnih mej človeškega življenja.

RAZPUST (?) BRALNEGA IN PEVSK. DRUŠTVA V ZGONIKU.

Predsednik bralnega in pevskega društva v Zgoniku je prejel od tamkajšnjega g. brigadirja dopis sledeče vsebine:

V. G. mora brez nadaljnega odrediti izpraznitev dvorane, kjer ima svoj sedež pevsko in bralno društvo, katero se medtem mora smatrati za razpuščeno od danes 31. januarja dalje. Stvari se morajo takoj prodati ali razdeliti med člane, kateri se ne smejo pod nobenim pogojem več zbajati.

V. G. je naložena izvršitev tega ukaza pod osebno odgovornostjo, da se tako ognete strogim ukrepom v smislu zakona. Opozarjate se, da boste Vi odgovorni za vse, kar bi se morda zgodilo in da se morate temu primerno ravnati proti članom društva, ki, kakor rečeno, ne bo smelo dati več znaka življenja.

Kr. brigadir (podpis)

IZGUBLJENA PREMIČNINA

Vsaka naša kmečka hiša je imela pred vojno na polici cel kup knjig: od Zgodeb sv. pisma, slovenskih večernic pa do nelotaknjene Pameti in vere. Vojna odškodnina nam tega ni nadomestila. Poskrbimo, da z vsakoletnim članstvom pri «Goriški Matici dosežemo, da bomo zopet imeli to dragoceno premičnino našega slovenskega doma.

Iz tržaškega življenja

Nesreča pri delu

Včeraj zjutraj se je dogodila v škedenjskih plavžih huda nezgoda. 23-letni težak Anton Prodan, stanujoč v Škednju št. 687, je razkladal v družbi nekega tovariša kose litega železa na železniški voz. Med delom, ko je mladenič poroval čez mostič težko natovorjeno samokolnico, se je ta nenadoma prevrnila, pri čemer se je ves tovor vsul na Prodana, ki je obležal težko poškodovan. Navzočni delavci so takoj priskočili k nesrečnemu tovarišu in ga prenesli v obvezovalnico, kje je dobil prvo pomoč, nakar je bil prepeljan v mestno bolnišnico. Tam je zdravnik dognal, da je Prodan razen prask na raznih delih telesa zadobil tudi hude notranje poškodbe. Siromak je bil sprejet v kirurgični oddelek; zdraviti se bo moral — ako ne bo hujšega — kake 4 tedne.

Žalostne posledice otroške igre.

Sinoči je mati prinesla v mestno bolnišnico 7-letnega Ivana Udovič iz sela Bassamarina pri Kopru.

Dečko je imel hudo poškodovano levo oko, ki ga bo najbrž izgubil. Kakor je povedala mati, se je mali Ivan včeraj popoldne igral z neko deklico, ki je med igranjem nehote zalučala proti njemu koničast kamen in ga na nesrečo zadela naravnost v oko. Nesrečni otrok je bil sprejet v okulistični oddelek.

Vandalski čin neznanca proti izložbi pekarne.

Predpreteklo noč okoli 2. ure je neki mlad moški, ki je nekaj časa stal pred pekarno Leopolda Scrotlich v ulici XX Settembre št. 59, kakor da bi koga čakal, proti izložbenemu oknu omenjene pekarne debel kamen in tako razbil veliko šipo. Nato se je neznanec spustil v beg. Neki nočni čuvaj, ki je vse to videl, se je spustil za njim in je med zasledovanjem tudi ustrlil z revolverjem v zrak, toda lopov se ni dal ustrašiti, temveč je začel še hitreje pobrati pete in je kmalu izginil. Čuvaju ni kazalo drugega, nego da se je podal na bližnji policijski komisarijat in tam javil dogodek. — Lastnik pekarne je oškodovan za približno 1000 lir. Zdi se, da gre za čin maščevanja.

TELESNA VZGOJA

SPORT

TEHNIČNO VODSTVO HEZENE. Turnir za Spominsko Ploščo S. U.

Igrišče Obzora: **Rocol-Adria** v nedeljo 6. t. m. ob 10 zjutraj. Sodnik gosp. Pavlovič.

Šparta-Prosveta ob 11 zjutr. sodnik gosp. Kravos. Komisar.

TEHNIČNO VODSTVO NOGOMETA.

(Uradno)

Odobrene tekme: Tommaseo - Concordia 1-0; Tommaseo-Zora 3-1; Bazovica-Jadran 2-1; Val II.-Opčine 4-1.

Prenešena tekma: Prosveta-Concordia.

Prizivi: Priziva S. K. Concordije in M. D. P. Opčine se ne obravnavata, ker ni bilo priloženih v pravilniku predpisanih pristojbin.

Odstopa S. D. Primorja (II. divizija) in **M. D. Šparte** (I. divizija) od prvenstvenega tekmovanja se vzameta na znanje. Vse odigrane tekme Primorja in Šparte se razveljavijo. Vse tekme, razveljavljene in one, ki bi se morale odigrati, se odobrijo, kot forfait (2-0) v prid drugim odgovarjajočim četam v II. oziroma v I. diviziji.

Nedeljske tekme: I. div. (igr. Adria) Prosveta-Concordia; II. divizija (igr. Herpelje) Jadran-Val II. Pričetek obeh tekem ob 14.30 uri. T. V. N.

Uradno redovanje prvenstvenih nogometnih tour - tekem.

I. divizija:							
Obzor	6	5	1	0	18	3	11
Adria	6	5	1	0	21	4	11
Tommaseo	6	4	0	2	9	8	8
Prosveta	5	2	0	3	11	7	4
Concordia	5	2	0	3	4	10	4
Zora	6	1	0	5	3	22	2
Sparta	6	0	0	6	0	12	0
II. divizija:							
Rocol	6	5	0	1	15	8	10
Bazovica	6	4	0	2	13	7	8
Sv. Ivan	6	4	0	2	12	9	8
Jadran	4	3	0	1	7	4	6
Val II.	5	2	0	3	9	9	4
Opčine	5	1	0	4	4	11	2
Primorje	6	0	0	6	0	12	0

T. V. N.

SAVEZ SODNIKOV.

(Uradno)

Sodniki za nedeljske tekme: (Igr. Adria) Prosveta-Concordia g. Smerdel. — (Igr. Herpelje) Jadran-Val g. Novak.

Izstop iz S. S. Izstop g. Krasa se vzame na znanje. S. S.

Tommaseo-Zora 3-1 (0-0).

S to zmago si je dijaška četa priborila III. mesto v klasifikaciji I. divizije za tour - tekme. Tommaseo je zmago popolnoma zaslužil, posebno ako pomislimo, da je nastopil s 6 rezervami, med temi tudi vratar. V prvem polčasu je bila igra nekoliko mrtva in igralo se je večinoma na sredini igrišča. Zaznamovati je tudi eno 11-metrovko, katero pa Cimolino strelja v stransko prečko. V drugem polčasu se slika igre popolnoma izpremeni. Dijaki ostro napadajo in v kratkem napravijo 3 goale, enega iz kornerja. Tommazejci, videč uspeh, popustijo in s tem dajo priliko napadu Zore, da se izkaže. Desna zveza strelja močno v levi kot. Mali vratar Tommasea se sicer obupno vrže, a zaman.

Kmalu na to konec. Sodnik gosp. Plesničar dober. Tommaseo: Golob I; Pogorelec I., Pogorelec II.; Žager, Prelog, Kerže; Zelen, Sosič, ,anko, Muha, Ciril.

M. M. «Zarja» Bazovica - S. K. «Jadran»

2-1 (2-0).

V nedeljo 30. pr. m. sta odigrali zgorajimenovani moštvi prvenstveno tekmo II. divizije na že precej uravnanem igrišču «Zarje» v Bazovici. Tekma je izpadla v prid «Zarji», in sicer je ta zmagala za 2-1 (2-0). Mnogobrojno korektno občinstvo se ni ustrašilo mrzlo-deževnega vremena, zavedajoč se važnega in odločilnega pomena te prvenstvene tekme, ki je nadkriljevala mnoge izmed prvodivizijskih. Tekma je potekla brez incidentov ter je bila ves čas živa in napeta. Ti dve četi sta približno enakomočni; premoč «Zarje» v prvem polčasu je izenačila premoč «Jadrana» v drugem.

V četi «Zarje» se opaža popuščanje igranja poedincev; le krili se premalo upoštevata. Napadalni srednji trio, sestoječ iz Srebotnjaka, Glažarja in Gruntarja, je s svojo hitro igro delal resne in nevarne preglavice nasprotnikovi obrambi. Halfska vrsta in backa so se izkazali dobri in gotovi v podajanju žoge napadu. Vratar, ki je rešil par nevarnih situacij zelo dobro, je potreben vztrajne in dobre trenaže. Napadalna in halfska vrsta «Jadrana» ima še precej vezano igro, a se v kritičnih momentih izgublja. Temu napadu in sploh celokupni četi primanjkuje strel v vrata. Z dobro trenažo se tudi ta nedostatek popravi. V tej četi so najboljši backa in vratar. Visoko igro, ki sta jo razvijali obe četi — posebno pa «Jadran» — bi morali igralci opustiti in igrati nizko igro, združeno z medsebojnim plasiranjem.

Četa zmagovalka: Schwamberger I. — Križmančič II., Schwamberger II. — Grgič, Ferluga I., Marc — Križmančič I., Srebotnjak, Glažar, Gruntar, Ferluga II. —

Pred to tekmo sta odigrali prijateljsko tekmo «Zarja» II. in «Sv. Ivan» II., ki je izpadla v prid poslednjemu za 2—0. «Sv. Ivan», čeprav telesno močnejši in v igri bolj podkovan nego mali «Zarjaši» — ki so s to tekmo prestali svoj krst — in pokazal svoje igre.

Športni omladinaš.

Naš zimski sport

Idrija, januarja.

Če zamoremo sploh govoriti o našem primorskem zimskem sportu, tedaj se nam je omejiti na neorganizirano in nesmotreno veselje posameznikov, ki so raztreseni po vsej deželi ter jih je včasih v nekaterih krajih dokaj, drugod skoro nič, toda vendar so, vsaj nekaj jih je in to je za kratko razmotrivanje o tem predmetu dovolj. Reči zamoremo celo, da se je to malo, kar je zimskega sporta, našlo in naredilo samo ob sebi, da je od nas izišlo, torej neka naša pristnost, starina, spontanost.

Kar je sporta, ga lahko razdelimo v tri vrste: sankanje, drsanje in smučkanje (smučke — ski).

Sankajo se skoro povsod, kjer zapade vsaj malo snega. Je to zvečine veselje otrok, ki se ga starejši ne udeležujejo. Le po Krasu in niže okoli morja in tudi v Brdih in po Vipavskem ni skoro videti sankača in tudi sanj silno redko. Tu torej o resnem in pravem sportu ni govora, ker je to le slučajna zabava. Nekoliko drugače je v tem oziru v Idriji in na Bovškem. Ta dva kraja poznata sportne sani zelo dobro. Bovec in vsa dolina od Bovca proti Rablju imata mnogo sani, tu se mnogo sanka in v veliki meri se sani tudi praktično uporabljajo. Isto glede Idrije z njeno okolico. Je pa v teh dveh krajih vsako leto tudi največ snega, ki leži po dolini najdalje. Posebno pripravna za sankanje je ravno Idrija, ker tu so skoro vse poti strme proti dolini in je torej mnogo primernega prostora, ki ga Idrijčani jako radi izkoriščajo in se sankajo. Najpripravnejši in tudi vsem dovoljen je za to sankanje dolg klanec bivše glavne ceste preko Veharš v Logatec, ki se v velikih serpentinah vleče več kilometrov daleč po hribu Kovačev Rovt. Na vrhu prvega kosa tega klanca je prijetna gostilna z dobrim vinom. In naši meščani si radi privoščijo tak nedeljski izlet do «hotelčka» in se potem pripeljejo s sanmi nazaj v mesto. Sicer se sankanje ne goji smotreno, saj to tudi skoro ni mogoče, je pa velika družabna pridobitev in se lahko reče, da ima vsaka hiša svoje sani. To bi pa tudi bilo vse naše sankarstvo.

Drsanje ni menda nikjer drugje doma v vsej naši deželi kot v Idriji, kamor so ga zanesli nekoč nemški uradniki, so ga pozneje posebno med inteligenco gojili, medtem ko med delavstvo ni prodrlo in tudi ne posebno med mladino, čeravno je vrednost drsanja kot sporta mnogo nižja od sankanja. Vidimo torej tu predvsem razliko v pojmovanju zimskega sporta med delavstvom, ki rado sprejme in goji zabavo, medtem ko telesno-vzgojno sportovanje odklanja. In to bo najbrže povsod, tudi tam, kjer je več sportnega dela. To pojmovanje gole zabave pri tem sportu ni sportno, ni pravo. Tudi je v Idriji zanimanje za drsanje v povojnih letih dokaj padlo.

Za ta sport imajo tam določen prostor, ki je precej obširen travnik tik ob Idrijci. Tega napolnijo kmalu, ko začne zmrzovati, z vodo, ki se nateče iz Idrijce. Odtok ji zamašijo in skoro se napravi debela ledena skorja. Nekoč je dalo Planinsko društvo postaviti tam ob bregu tega umetnega zamrzlega jezera klopi in napeljati električno razsvetljavo, da so se lahko drsali tudi po noči. Tudi so led zgladili, da se je prijetneje vozilo po njem. Danes ni vse te skrbi v toliki meri, toda vseeno so še vsako leto led napravili.

Da bi poznali to sportno panogo tudi kje drugje in ji posvečali kako skrb, mi ni znano. Morda v Rablju. Rabeljsko jezero zamrzne po zimi in možno je, da ta led izkoriščajo tudi v sportne namene. Ponekod, kjer so bili ljudje kot begunci na Češkem, so se tam gori posebno otroci privadili drsanju. Toda vrnivši se v naše kraje nazaj, so opustili in pozabili to prijetnost. Vseeno, vsaj tam, kjer je smisel še živ, treba paziti, da ne zamre.

Preostane nam še smučkanje, ki je najlepši in najbolj razširjeni zimski sport. Poznajo ga vsestransko vsi narodi, ki jim je dano vsaj malo snega. In gotovo gre temu sportu prvenstvo tudi pri nas, zakaj čeravno malo, je vseeno najbolj razširjen. Poznajo ga dobro vsi Trnovci, t. j. prebivalci Trnovske planote, ker je tam gori največ pripravnega prostora za smučkanje. Posebno Lazna je znana v tem oziru in vsako zimo ima nebroj obiskovalcev in skoro vsako nedeljo kako večjo družbo iz mesta. Smučkanje pa je med našimi trnovskimi fanti že stara navada in je niso zanesli morda moderni časi tja gori. Zanimanje je sicer zdaj po vojni zrastlo, toda praktična uporaba je že stara.

Druga naša vas, ki prav nič ne zaostaja za prvo, je Livek nad Kobaridom, kjer poznajo kmetski fantje smučkanje prav dobro. Poznati se namreč ne pravi samo voziti se po položni strmini v dolino, ampak še mnogo bolj imeti sposobnost voziti se po vsaki strmini, poznati «telemark» in «kristianijo», skoke v globino ter ravnotežje v hitrem poletu. Vse to je sportne in ne toliko zabavne narave. In Livčani poznajo dobro vse te reči in kažejo s tem, da goje smučkanje zelo dobro. Pri njih je tudi zelo splošno razširjen, saj ga skoro ni mladeniča, ki bi se ne znal voziti.

V poslednjem času se je začelo razvijati zanimanje za ta sport tudi drugje po deželi, posebno po Goriškem. Malo se ga je zaneslo med naše mestne kroge v Gorici, malo pa tudi na Tolminsko, Bovško in celo v Idrijo. Vse to kaže, da ljudje spoznavajo, zlasti mladina, vrednost tega sporta, da ga cenijo in se vadijo. Ne bi škodilo, če bi se kdo pozanimal za ta sport in njegove sedanje pripadnike, ter mu morda skušal dati nekoliko važnejše lice, popolnejše in zgovornejše, ki bi bila kaka tekma ali pa vsaj kratek, par dni trajoč tečaj. Ni prav, da je vse tako raztreseno po deželi in le nekaj slučajnega. Rekel sem, da je sport, resen in trezen, zdravje. Razširimo torej to zdravje tudi tam, kjer je že. To je dolžnost naših že obstoječih organizacij, bodi da so prosvetne ali sportne.

Še to: Našim smučarjem je napisal L. Badjura lepo strokovno knjigo o tem sportu, ki bo gotovo služila vsakemu, pa naj bo to že začetnik ali pa izvežban smučar. Nihče bi ne smel biti brez nje. Dobiti jo je v naših knjigarnah.

I. V.

Vesti z Goriškega

Goriške mestne vesti

Svečnica

V mestu je praznovalo svečnico le božje solnce, ki je prav prazično lilo svoj saj z nebesnega oboka. Trgovci so si le par ur preje privoščili v večernem mraku praznično odpočitek. Cela dežela je pa pohitela v božje hramove in si blagoslovila drobnih belih svečk za težke prilike boleni. Le redko tu pa tam je udarjal kak brižni kramp v rebru za novo prezimani vinograd. Kot bel vosek je žarel na novo padli sneg po Gorah. — Tiha in zdrava je prešla Svečnica kakor kaka spokorna postna nedelja.

Sklepi upravnega odbora pokrajinskega iz seje dne 1. jan. 1927.

a) Zadeve, ki so se odobrile:

Gorica: Pravilnik za klavnico; **Solkan:** likvidacija del pri vodovodu; oprostitev varščine; **Tolmin:** Izprememba stavbnega reda; **Gorica:** Ureditev izpraznjevanja greznic; **Šturje:** Davek na pse; **Solkan,** Obrtni in prodajni davek; **Ustje:** Davek na pse: **Ajdovščina:** Davek na pse.

b.) Zadeve, ki so se odložile

Vrtovin: Davek na pse; **Gorica:** Izprememba užitnine.

Izpred goriškega tribunala.

Radi prepevanja prevratnih pesmi in radi razžaljenja načelnika vlade in voditelja fašizma sta bila obsojena pred goriškim tribunalom Albin Bric in Valentin Stres, oba iz Breginja in sicer sta dobila 10 mesecev in 8 dni ječe, plačati pa bosta morala 834 L globe in 42 odškodnine.

Ne prodajaj zarubljenih predmetov!

Ni ga skoraj tedna, da bi se ne obsodil pred goriško preturo ta ali oni deželan, ker je prodal zarubljene predmete, ki so se bili pustili do uradne dražbe v njegovi shrambi. Radi tega prestopka sta se morala zagovarjati Lenardič Katarina in njen sin Ivan iz Kojskega. Mater je obsodil sodnik na petnajst dni ječe in na plačilo globe v znesku 100 L, soobtoženega sina je pa oprostil, ker njegov čin ni bil kaznjiv. Že večkrat smo v našem listu opozarjali naše ljudi, naj ne prodajajo zarubljenih predmetov, ker s tem nepremišljenim činom škodujejo edino le sebi in si nakopljejo prav po nepotrebnem [illegible] kazni. S prodajo izpod rubeži se ne rešijo svojega dolga in to je tisto, česar ne morejo ali nočejo naši ljudje razumeti. Večkratna poročila v listih bi jih bila že lahko izmodrila.

SOLKAN.

Veliko senzacijo je vzbudila aretacija bivšega komisarja Nibranta. Že več časa so o vzrokih sedanje aretacije krožile vztrajne vesti.

Smrt bogatega Lenassija je vzbudila vse polno domnev o pripadnosti njegove večmilijonske dedščine, zlasti ker je imel pokojnik obilo posestva v Solkanu.

VOJŠČICA NA KRASU. Smrtna kosa.

V pondeljek zvečer je umrl na posledicah vojne naš bivši župan in sedanji poteštatov namestnik g. Ivan Ferfolja, zidarski mojster. Ko je imel upravo občine v svojih rokah, je rad vsakomur, kdorkoli je prišel s kako prošnjo k njemu, ustregel. Zato so ga vli cenili in spoštovali. Zapušča vdovo in sedem malih, nepreskrbljenih otrok v nič kaj rožnatih razmerah, kar pač kaže, kako nesebičen je bil na svojem mestu. Bil je tudi trden značaj, prava kraška skala v vsakem oziru. Vsi se ga torej z ljubeznijo spominjajo. Lahko mu

Na okno trka ptič droban (nar. pesem)

na vaše duri pa poverjenik Goriške Matice. Odprite mu duri, vpišite se med člane Goriške Matice, da vzleti med vas prijazna družčina Matičnih knjig na jesen kot trop ptic selivk.

bodi domača zemlja, ki jo je ljubil in ji ostal zvest vse svoje življenje.

TOLMIN.

V težkih in žalostnih časih živimo, pa kljub temu se naša mladina spozabi in živi razuzdano tja v en dan.

Skoraj vsako nedeljo ljudje plešejo in norijo v prostorih tukajšnjega kinematografa ob harmoniki in ne vem še ob čem.

Ne vem, kje so starši, da puščajo dekleta sama, brez nadzorstva, v ta prostor.

Pametni Tolminci se nad tem zgražajo in se čudijo, pa kaj pomaga, če se ve dekleta sama ne boste spametovala!

Opazovalec.

PODRAGA
Marsikaj

Že par mesecev se nahajamo brez duhovnika. Po daljšem oklevanju se nas je usmilil šenkriški gospod župnik in hodi k nam maševat ob nedeljah. Prejšnji župnik Koller je moral zapustiti državo ker ni imel državljanstva. — Ne priželimo mu sicer ničesar slabega, toda marsikaj bi pa bilo tudi pri njem lahko drugače. Le koliko škodljivega razprtja se je vselilo v našo vas, ki bi lahko izostalo posebno v teh težkih časih in ki nam je toliko škodilo. Pa pustimo pomanjkljivosti preteklosti in le želimo uresničenja naše želje da bi nam že kmalu nov pastir oznanjeval božje blagovestje spravljivosti.

S poteštatom se še dobro razumemo ker nam gre vsaj v matene v duševnem. Prosili bi ga, da bi se zavzel za stanje naših skrajno slabih cest.

Kdo se pa bo zavzel za stanje naših skrajno slabih žepov, je pa težko vprašanje? Vinska kriza divja kar naprej in ne morejo ljudje še ono malo vina vnovčiti. — Vrgli smo se na živinorejo, pa tudi ona pozna sedaj pri vnovčevanju živine težkoč sedanjih prilik.

Imeli smo sedaj nekoliko sitnosti radi nekih otroških bukvic, ki so pa bile lepo tiskane pred očmi gosposke, od nje pregledane in po pošti odpravljene. Stvari torej nedolžne kot koža novorojenčka. Zato smo trdnega prepričanja, da naj jih vsak skrbno hrani, ker so njegova last, ker je dosti dobrega in nič slabega v njih.

HUM PRI KOJSKEM

Malo je novic iz našega kraja in še to, kar poročamo, ni nič kaj veselega. Bolj ko nas stiska davčni vijak in bolj ko se pogrezmo v revščino, bolj se pleše. In do prireja te plese? So to še nekateri mladi fantje, ki morajo vsak teden plesati ob zvokih harmonike. Ta ples se vrši na nekem praznem skednju, ki ima tudi svoje ime namreč: Sala Pieri. Ne bi se toliko zgražali nad tem plesom, ko bi odrasli fantje včasih kaj takega počeli, ker pa prirejajo te plese nezreli fantje, mladi, ne moremo molčati. Kako bi pa ti pobiči kaj takega ne počeli, ko pa jih podpirajo pri tem veseljačenju njih skrbne mamice, ki kar zaprejo vse doma ali pa pustijo ubogega očeta za varuha, ki najbrže ne ukaže nič, in se podajo na salo Pieri. Pa ne same, ampak privedejo tudi hčerke pa tudi otroke, da se tam zastrupljajo v nezdraoem zraku prepojenem po tobaku in prahu. — Dajte jim knjig, čtiva v roko, da se izobrazijo. Ali pa jim pokažite pot tja, kjer se čtivo dobi! Kjer se lahko učijo česa bolj resnega. Cemu je društvo v vasi? Težke prilike nas silijo, da postanemo mi vsi, posebno pa mlajši rod, resnejši in preudarnejši!

GOJAČE.

Bralno in pevsko društvo Sv. Pavel. Gojače. — Malovše je imelo dne 30. januarja 1927. občni zbor. Enoglasno so bili izvoljeni novi odborniki, ki so: Predsednik Milost Franc št. 17. Podpredsednik Sišot Hinko št. 37. Tajnica Lozar Lidija št. 36. Blagajničar Cigoj Jožef št. 8. Odbornika Krkoč Jožef št. 74, Cigoj Franc št. 8. Knjižničar Krkoč Franc št. 11. Pregledovalca računov Krkoč Kristjan št. 40 in Lozar Franc št. 36. Gospodar Ličen Viktor št. 24.

Naši rojaki, delavci izseljenci v južni Ameriki so nabrali 100 lir in jih doposlali našemu društvu. Zahvaljujemo se najprisrčneje za ta dar. Tudi oni v severni Ameriki so nabrali še večjo svoto, katero dopošljejo našemu društvu. Globoko nas je ganila ta zvestoba do domače grude in se jim tem potom najprisrčneje zahvaljujemo za prijazno misel in velikodušni dar.

Vesti iz Istre

IZ DEKANOV.
Sejmi in pa luksus.

Odkar smo dobili v naši občini komisarja, to je od lanskega novega leta, so se izvršile tu v naši vasi razne izpremembe. Dobili smo namreč mesečne semnje, kateri so pa radi premajhne reklame in radi brezbrižnosti vseh prav klavrni in niti omembe vredni Potem smo dobili še razne druge izpremembe, katere imajo svoje dobre in tudi slabe strani.

V zadnjem času pa je dal g. komisar razglasiti, da ne sme živina na cesto, če ni privezana tako, da jo za drugi konec vrvi pelje gospodar ali pa kdorsibodi. To pa bi lahko izostalo, ker je za našega kmeta dosti sitno in nerodno, posebno za tiste, ki imajo po 4 do 5 in še več glav živine. Naš kmet ima malo prostega časa na razpolago, če bi hotel pa še vsako glavo živine posebej na vrvi privezano gonit pit k vodnjaku, bi to stalo dosti časa, ker vsak nima doma vodnjaka za napajanje živine. Zato mora goniti do občinskega vodnjaka. In ker živina ni vajena biti privezana, je nemogoče zvezati več glav skupaj, ker bi bilo nevarno za onega, ki pelje, in tudi za one, ki bi šli po cesti, in sicer radi ruvanja živine.

Torej kot se vidi, je boljše, da bi to izostalo, saj se nikdar ne pripodi, da bi neprivezana živina — vsaj tukaj ne — komu kaj slabega storila. Pa tudi iz drugih vasi se nikdar ni slišalo, da bi gonili živino privezano po vasi, in tudi naša vas bi lahko prestala brez tega luksusa. Eden prizadetih.

Znanost in umetnost

Alojzij Gradnik „De profundis"

Kdo naj dandanes prebira pesmi? — se vprašuje marsikdo, ki ga zasleplja hrup razgibane civilizacije z njenimi ekonomskimi in političnimi dogajanji, ali ki dvomi o življenski vrednosti današnje umetnosti, ki je bolj kot kedaj poprej neuravnotežena in brezhrbtenična. Ne mislimo pa, da se ne bi moglo staviti to vprašanje tudi v Prešernovi dobi. Še z večjo pravico bi se glasil odgovor negativno, zakaj do Prešerna nismo imeli slovenske poezije, ki bi prenesla količkaj strogo merilo. Po Prešernu je zopet silil na dan utilitarizem; celo Aškerc je še izdihnil ob njem in šele Župančič ga je premagal s silo svoje čiste umetnosti. Povojna poezija je pri nas aktivnejša in časovnejša od romana ali novele; njena revolucionarnost se je postavila ob bok «modernizmu» v oblikujoči umetnosti in v glasbi, kamor si proza z malimi izjemami ne upa. Kvantitavno je slovenska lirika po l. 1918. prva med panogami našega lepega slovstva. To je prepričevalen dokaz, da se slovenska kultura rada izraža v liriki kot umetnostnem organu, ki je zelo blizu nastrojenju narodne duše. Izmed Jugoslovenov smo Slovenci prav v liriki najmočnejši — dejstvo, ki je brez dvoma značilno za značaj naše kulture in naše samobitnosti.

Če prebiramo najnovejšo knjigo pesmi Alojzija Gradnika «De profundis», se lahko enako kot pri Prešernu, Gregorčiču in Župančiču prepričamo, s kolikšno silo zajema baš pesnik snov in obliko iz samega naroda. Snovno se v njegovi duši pretvarjajo v pesniško vsebino lepote naše zemlje, samoniklost in značilnost našega ljudstva, časovni življenjski dogodki in najraznovrstnejši drugi momenti, ki lahko vplivajo na pesnikovo individualnost. V pesnikovi duši dobe tisto čistost, opiljenost in presojnost, ki kristalizira pravo poezijo in jo loči od nepristnega, narejenega «stihotvorstva». Tu izkapljajo kakor žlahtno vino v odmerjenih kapljah in zapuščajo tudi po svoji obliki vtis resničnega in pristnega doživetja. Jezik se kleše v poeziji do čudovitih odtenkov. Vsrkava izčiščeno bogastvo narodne govorice in nežna dognanja pesnikovega mojstrskega posluha za skladnost besede in ritmično prelivanje verzov.

Gradnik je v zbirki «De profundis» dospel najdalje na svoji dosedanji umetniški poti tako v vsebinskem oziru kakor po obliki. Ta knjiga pesmi je pomemben produkt slovenske poezije, ki očituje nje splošno linijo, zlasti pa še dozorelost Gradnikove pesniške osebnosti. Iz nje se oglašajo regionalne posebnosti našega goriškega sveta, naših Brd in Tolmina, odraža se bitje in žitje našega ljudstva; iz nje odmeva to, kar vznemirja današnjega človeka, od neposredne aktuelnosti do najtanjših problemov, ki se vsiljujejo razumu, srcu in vesti.

Pesnik je razvrstil svoje pesmi v osem delov. V prvem je zbranih 10 globoko občutenih pesmi, vzklikov mrtve ljubice iz groba, pravzaprav pesnikovih samogovorov o bitju, ki je zanj le «svetel plamen» in o ljubezni, ki se ne more pozabiti, ker je bilo v nji preveč hrepenenja po neskončnem:

Ah, saj samo hrepenenje
srca vredno je življenje.
Slast kopni ko rosna sraga.

Glas iz globine daje pesniku življenjsko maksimo:

Bodi srečen, srečen, srečen.

Sreča je tista čudovita relacija med človekom in vesoljstvom, tista nikdar izmerjena opojnost človekovih čustev, ki pred njo odpovedo vsa znanstvena merila in ki si jo drzneta premotriti samo filozof-modrec in pesnik. V Gradniku sta se združila oba pola. V zadnjem delu te zbirke se riše pred nami s potezami pesniške inspiracije začrtani pesnikov življenjski nazor: «Ah, ni življenje slast in ni dobrota: prevara le in breme je in zmota.»

Tako se vrača glas po sreči nazaj v globine, v tajnosten «profundis», kjer spe mlada leta, pokopane iluzije in prevarane nadeje...

V drugem delu sledita dva globoka soneta o sv. Frančišku

(Dalje na IV. strani)

Po zimi pa rože ne cvetò (nar. pesem)

pač pa cvete čas za prebiranje knjig in nabiranje naročnikov «Goriške Matice». Poverjeniki, naberite torej sedaj ono cvetje, ki najlepše cvete po zimi, pridnih čitateljev in naročnikov «Goriške Matice».

MALI OGLASI

BERLITZ-SCHOOL Via Fabio Filzi 23, pouk in prevodi v vseh jezikih. 116

ZLATARNA N. Borsatti & Figlio, Trst, Corso 47 (lekarna Rovis) popravlja, prodaja in kupuje zlato, srebro po poštenih cenah. Govori se slovenski. 158

KVAS L 5.— Società Ligure - Lombarda Piazza Scorcola 3, Trst. — Izdelek, ki se ne boji konkurence. Tovarna S. Vito al Tagliamento. Iščejo se zastopniki. 92

ENONADSTROPNA hiša z restavracijo in vsem inventarjem, vrtom, igriščem na krogle, se proda. Posredovalci izključeni. Naslov pri tržaškem upravništvu. 169

ČEVLJARNICA v bližini Trsta na prodaj takoj. Mesečni zaslužek od 1000—1200 lir. Naslov pri tržaškem upravništvu. 159

SAMO potom energičnega zdravljenja z Glykolom se ozdravi glavobol, šibkost, malokrvnost, obnemoglost. Izdelek lekarne Castellanovich, Trst, Via dei Giuliani 42. V januarju je lekarna odprta tudi ponoči. 157

IZURJENA prodajalka za trgovino z mešanim blagom na deželi se išče. Ponudbe pod «Prodajalka» na tržaško upravništvo. 170

ELIZIR CHINA. Jako okusen. Vzbuja tečnost in je najboljše zdravilo proti želodčnim šibkostim in za rekonvalescenco. Steklenica L 6.—. Dobiva se samo v lekarni Castellanovich, Via Giuliani 42. 93

PO VIŠJIH cenah kot vsaka druga kupuje srebro, zlato in briljante zlatarna Portici Ponte Fabra. 123

BABICA avtorizirana sprejema noseče. Govori slovensko. Slavec, via Giulia 29. 163

BABICA, avtorizirana, diplomirana, sprejema noseče, Adele Emerschitz-Sbaizero, Farneto 10 (podaljšana Ginnastica), lastna vila, tel. 20-64 7

PRI HRANI JE VAŽNA REDILNOST

tako pravijo zdravniki in vsi drugi, ki kaj razumejo. Testenine Pekatete, ki se dobijo v ½ kg originalnih zavojih so izdelane iz zdroba, trde pšenice in so vsled tega izredno redilne.

✝

Potrti neizmerne žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da je naš nad vse ljubljeni soprog, oče, stari oče

ŠTEFAN STARC

v 74. letu svoje starosti, po dolgi bolezni, danes v Gospodu preminul.

Pogreb nepozabnega pokojnika se bo vršil v petek, dne 4. t. m., ob 4. popoldne, iz hiše žalosti na Kontovelu na domače pokopališče.

KONTOVEL, 2. februarja 1927.

Žalujoče družine
Dragota in Josipa Starc, Paičič, Danev, Reja.

Obrtnijsko društvo v Barkovljah
reg. zadr. z neom. zavezo
vabi na
redni občni zbor
ki se bo vršil
v četrtek, dne 17. februarja 1927., ob 19½ uri v društvenih prostorih

DNEVNI RED:
1. Otvoritev občnega zbora.
2. Prečitanje tajniškega poročila.
3. Prečitanje in odobritev bilance za leto 1926.
4. Slučajnosti.
5. Volitev novega odbora.

V slučaju, da ob določeni uri ne bo zadostno število navzočnih članov, se bo vršil občni zbor pol ure kasneje in bo sklepčen neglede na število navzočih.

ODBOR.

Najvišje cene plačujem za
186
KOŽE

kun, zlatic, lisic, dihurjev, vider, jazbecev, mačk, veveric, krtov, divjih in domačih zajcev itd. itd.
Sprejemajo se pošiljatve po pošti.
D. Windspuch - Trst
Via Cesare Battisti 10, II. nad., vrata 16

ZAHVALA.

Povodom težke nesreče, katera nas je zadela s smrtjo dragega nam pokojnika

dr. Otokarja Rybář-a
kraljevega poslanika

prejeli smo toliko izrazov iskrenega sožalja, da nam je nemogoče zahvaliti se vsakemu posebej.

Zato naj bode izražena tem potom iskrena zahvala vsem onim, ki so nam v onih, za nas toliko žalostnih dnevih stali ob strani s svojim sočutjem, onim, ki so počastili njegov spomin, bodisi z venci ali s prispevki v dobrodelne namene, kakor tudi onim, ki so ga spremili na njegovi zadnji poti ali mu na katerikoli način izkazali svoje zadnje spoštovanje.

ŽALUJOČA RODBINA.

JE ORIGINALNO MAZILO KI DOBRA RA. KA... KURJA OČESA DOBIVA SE V VSEH LEKARNAH
FARMACIA SPONZA - Via Tor S. Piero 10 - Trst

Dr IVAN LINKA
zdravnik kožnih in zobnih bolezni
Zlati mostovi in kavčuk 189
Trst, Corso V. E. III, st. 24, I. n

Velikanski dohodi dunajskega
POHIŠTVA
navadne in finejše vrste
ki se bo prodajalo po starih, nizkih cenah.
Na drobno. Na debelo.
Največje jamstvo.
R. CAMPONOVO
Viale XX Settembre 33 - Trst
Tel. 793 188

BELI TEDEN
ÖHLER
Dnevno velikanski navali.

P O D L I S T E K (44)

V. I. KRIŽANOVSKA:

NEMEZA

ROMAN

— Poznam ga, — je odgovoril, — in dasi se bojim, da te bo njegovo ime neprijetno dirnilo, je bolje, da ga zveš od mene. To je knez Raul O.; nedavno se je vrnil iz inozemstva; njegova nevesta, gospodična Valerija grofica M., je prišla pred tednom in jutri bo njiju poroka.

Samuel ni nič odgovoril. Zdelo se mu je, da mu žgoč ogenj pali v prsih in srcu, a muke ljubosumnja so mu povzročile skoraj telesne bolečine. Do sedaj se je tolažil s prevarami, prizadevajoč si na vse načine opravičiti Valerijo; bil je prepričan, da se poroči z Raulom, ker so jo k temu prisilili njeni in ker sta jo zapeljala ponos in predsodek. Toda zdaj, ko je videl tekmeca, zaradi katerega se mu je izneverila, je vse razumel. Ta Adonis je mogel zares vzbuditi v ženski silno ljubezen, ki je pripravljena vse žrtvovati. Zdaj ni dvomil, da je bil pozabljen, in da si je Valerija prostovoljno izbrala novega ženina; in jutri bo žena tega lepega kneza, katerega naduta in mirna zunanjost je pričala o njegovi ponosni sreči. V Samuelovi duši je bil pravi pekel, toda v teh težkih izkušnje polnih dneh se je naučil zatajevati svoja čuvstva in samo stopnjevana bledoba njegovega obličja je izdajala njegovo razburjenje.

— Mislim, da je čas, da se vrnem domov, truden sem in želim si počitka — je rekel.

— To ni mogoče, Samuel! naši te pričakujejo, — ga je živahno prekinil Aron. — Ti se moraš raztresti in ne mislim, da bi ti bila zdaj samota koristna, — je dostavil tiho. Videl si ničavi in mrtvi kip, zaradi katerega so te zavrgli. Poslušaj me, izruj iz svojega srca vsako čuvstvo do te pokvarjene ženske, ki te je žrtvovala ničvrednemu predsodku; sam pretrži vsako vez z našimi sovražniki in boš srečen.

Bankir ni odgovoril; ko se je pa čez deset minut voz ustavil pred lepo hišo, je rekel z lahkim usmevom:

— Ti vztrajaš pri tem, da grem k tvojim staršem; dobro! toda opozarjam te, da ostanem samo trenotek.

— Dobro, dobro, ostani, kolikor hočeš, — je odgovoril Aron ter naglo skočil iz voza in pomagal izstopiti svojemu sopotniku.

Ko sta stopila v sprejemno sobo, je mlada deklica, ki je sedela pri oknu, vstala in jima prišla naproti. Ruta, bankirjeva nevesta, je imela sedemnajst let in bila je po svoje ravno tako lepa kakor Valerija. Visoka, vitka, zagorelega obličja, sinječrnih las in vlažnih oči, polnih ognja, je bila pravi vzor bujne, poltene lepote. Ruta ni nič vedela o nesrečni Samuelovi ljubezni (njegov samomorilni poskus so ji razložili rekoč, da je to napravil v vročičnem stanju). Silno se je zanimala za lepega mladeniča aristokratskega vedenja, ki je le poredkoma obiskoval njene starše, in si ni delala nikakih prevar. Milijonarjeva snubitev je bila zanjo nepričakovana in jo je silno vzradostila; z vso nebrzdanostjo svojega značaja se je prepustila čuvstvom, ki jih je v njej vzbudil bankir, a njegova hladna vzdržnost jo je še bolj razvnemala.

Danes se je očitno oblekla za sprejem svojega ženina. Temno rdeča obleka je krasno obrisovala njen lepi život, a granatna roža v črnih laseh je še povečala njeno izzivalno lepoto. Z mrzličnim nemirom je šla Samuelu naproti in mu prožila svojo zagorelo ročico; s hladno vljudnostjo jo je nesel k ustnom, kakor da ni zapazil gorečega, strastnega dekličinega pogleda, ki je bil uprt v njegovo bledo, brezčutno obličje. In ko je Aron odšel iz sobe z izgovorom, da obvesti roditelje o prihodu gosta, je začel Samuel govoriti o brezpomembnih rečeh in listal po albumu. Ruta je izpreminjala barvo.

Zakaj — si je govorila — ne izrabi tega trenotka, da bi mi končno rekel eno ljubezensko besedo, da bi vsaj nekoliko pokazal čuvstvo, ki ga je napotilo, da si je izbral mene.

Toda nič takega se ni zgodilo in čez nekaj trenotkov je vstopila mati. Dekličina lica so gorela in roka se ji je tresla kakor v mrzlici, ko so se Samuelovi brki dotaknili njenih prstov in se ji je hladno poklonil. Ni mogla razumeti, kaj pomeni ta hladnost njenega bodočega moža. Užaljena od njegove ravnodušnosti se je zaprla v svojo sobo in zajokala od jeze, ker je čutila, da se v njej poraja neka nedoločena, nepremagljiva ljubosumnost.

Samuel je zapustil hišo svoje neveste in velel kočijažu, naj ga pelje v predmestno vilo.

Mladi bankir je čutil potrebo po samoti; cel pekel mu je kipel v srcu in prvič se je bridko pokesal, da se je udal priliznjenim Silbersteinovim besedam in se zaročil z njegovo hčerko; kmalu ga bodo nadzorovali tudi v njegovi hiši in prisiljen bo skrivati stanje svoje duše, ker ni mu ostalo prikrito, kakšna čuvstva goji Ruta do njega. Ta so vzbujala v njem samo nevoljo in zoprnost. Žareči plamen njenih črnih oči ga ni mogel zbuditi iz ravnodušnosti, te oči niso mogle zavojevati njegovega srca kakor jasni pogled onih sinjih oči, v katerih se je odražala nebesna čistost, ki so ga pa vkljub temu prevarile.

Pri teh spominih jeSamuelov obraz zatemnel pred njim je vstalo zapeljivo Raulovo obličje in prišel mu je na misel jutrišnji dan; divja ljubosumnost mu je stiskala srce ter ga napolnjevala s trpkostjo.

Te slike in predstave, ki mu jih je slikala njegova razdražena domišljija, so ga tako vznemirjale, da je blodil po vrtu in praznih sobah; in šele tedaj ko je vzšlo solnce, katerega žarki so imeli razsvetljevati Valerijino poroko, je zaspal ves izmučen s težkim, nemirnim spancem.

V Valerijinih sobah hotela grofa M. je vladal neobičajen nered: sredi buduarja je stal velik kovčeg iz rožastega lesa. Bilo je prelepo delo z inkrustacijami, okovan je bil s srebrom, a znotraj prevlečen z belim atlasom; to je bila poročna skrinja, ki jo je poslal Raul; vse so vzeli iz nje in razložili po opravi buduarja: kose prekrasnega blaga, čipke, ki so jih nabrale znamenite gospe v teku nekolikih pokolenj, skrinjice z dragulji in vse polno druge dragocene drobnjave

Asiškem. V tretjem se vrste pesnikovi razgovori z mrtvimi stvarmi. Govore solnčna ura, ogenj, vodnjak, žoga, goba in črv. Skozi njih beseduje pesnik sam. Največja značilnost moderne poezije je v preprostosti, ki je z njo premagala dotlej ostro snovno opredeljenost in zabrisala meje med stvarmi, tako da je modernemu pesniku ves svet eno. Moderna poezija je idejno monistična. Star pesnik bi opeval predmete, moderen pesnik pa opeva v predmetih sebe. Zato lahko modruje na pr. žoga tako-le:

Je-li sreča vzlet v višine?
Ali pa je padec zlo?
Vse za srce in oko
igra je samo, ki mine.

V četrtem delu so Gradnikove prepesnitve iz orientalske lirike, ki jih je načel z «Rdečo rožo» že v «Padajočih zvezdah». Peti del ima nekako osebno poezijo; oblikovno krepak je sonet Ivanu Endlicherju, čeprav je Gradnik v njem kakor tudi v nekaterih drugih pesmih stopil na opolzka pota utilitaristične poezije, ki je prišla posebno do izraza v sedmem delu knjige. Gradnik sicer v podajanju aktualnosti ali tendenčnosti ni banalen; pozna se mu, da skuša varovati čistost poezije pred zapeljivostjo dnevnih gesel, vendar pa se nam zdi, da ta stran njegove tvornosti ni v skladu z ostalimi komponentami.

Najjačji je Gradnik po našem okusu v šestem in osmem delu. Tu so najprej domači zemlji posvečeni sonetje, ki se je v njih zgostila in dozorela do sočnosti južnega sadja že v «Padajočih zvezdah» dozorevajoča lirika domače zemlje. («Motivi iz Brd».) Izklesanost sonetne forme je v mirnem ravnovesju s finim in snovno bogatim izrazom pesnikovih misli in občutij. V tem oziru sta posebno izrazita soneta «Svatba v Brdih» in «Semenj», ki očitujeta krepak naroden stil, združen s slikovitostjo in značilnostjo dogajanja. V osmem delu pa so dobili Prešernovi «Sonetje nesreče» moderen pendant; v njem se izpoveduje sodoben človek v klenih in izcizeliranih sonetih. Nekateri izmed njih spadajo med najboljše, kar je ustvarila dosihmal slovenska lirika.

Pesnikov življenjski nazor ni naiven realizem, ki se veseli sveta takega, kakršen se kaže begotnemu nastrojenju; ostro je ločil svetlobo od sence, dobro od zla, lepo od grdega in odmeril stvarem njih prave distance; stoprav sedaj se mu je izcimila sodba o življenju, ki jo izraža osmi del te zbirke. Vzlic temu, da ta sodba ni «laskava», da je bolj temna ko svetla, da je v nji izražen preje hamletovski upor ko donquijottski zanos, je Alojzij Gradnik aktivist. Njegovo trpko spoznanje ni obrodilo neužitnega sadu povsem negativnega pesimizma. Taki smo, držimo se tal, ki na njih stojimo, in prevzemimo nase i slast i gorčino. In čakajmo vetra, da zajadramo v tih pristan, v brezbrežno Nirvano...

Zadnji del knjige znači fortissimo Gradnikove poezije in njeno dosedanjo kulminacijsko točko. Zopet imamo **sonetnega** mojstra!

Gradnik je tako krepka pesniška osebnost, da se ga ni oprijela rja, ki razjeda sodobno pesništvo in ki se ji pravi: verbalizem. Je tako močan kompozitor forme, da mu ne usahne vsebina. Ni ga samo občutje in razneženost, temveč ume razsvetliti s svojo intuicijo tudi mračna dna modrosti, ne da bi se usiril pod smetano prazne refleksivnosti in pesniške morale. Je pesnik naših dni, vzlic temu pa umerjen in skladen.

Vsekakor je Gradnikov «De profundis» eden najlepših dokumentov slovenske lirike po l. 1918.

Naša sodba pa ne bi bila popolna, če ne bi omenili z veseljem in zadoščenjem na slovenskem knjižnem trgu dokaj izredne grafične opreme. Založba «Jug» je izdala knjigo v taki opremi, da je slovenskemu založništvu na čast. Lesoreze je narisal B. Jakac, knjigo pa je natisnila v dvobarvnem tisku (rdeči naslovi in inicijalne črke) Delniška tiskarna v Ljubljani.

B. Borko.

Kakor čebelice

naj bo priden poverjenik in naj v vseh naših domovih dobi bogat sad — plemenit sad naročnika za Goriško Matico. Lepa naša domovina naj bo kot satovje s tisočerimi celicami, a v vsaki član Goriške Matice.

„Jezična vojska“

Jezičnik:

HUBELJ

(Konec, prvi del gl. «Edinost» od 1. t. m.)

Kako razlaga g. Jurca ime «Hubelj»

Preden ni do dobra ugotovljeno dejansko stanje, je prav za prav vprašanje izpeljave imena «Hubelj» prezgodnje. Ker se ga je pa g. Jurca že lotil, se smem tudi jaz oglasiti vsaj v obrambo svojih pomislekov proti njegovemu izpeljevanju tega imena. G. Jurca zavrača moje pomisleke v drugem delu svojega odgovora, kakor se mi dozdeva, z nezadostnimi razlogi. G. Jurca je odkril v imenu «Hubelj» in v besedah «hiter», «hiteti» in «hvatiti» skupen koren, ki ga v svojem odgovoru piše s staroslovenskim jerom in ki bi se torej govoril približno kakor **hub-**, s kratkim u. G. Jurca imenuje to svoje odkritje jezikoven postulat. Za **hit-** in **hvat-** se **mora** najti skupni koren, ta skupni koren **mora biti hub-** in to nujnost **dokazujejo** tudi trije pridevniki hiter, haben in ruskopoljski šibkij.

Ali se za **hit-** in **hvat- mora** iskati skupni koren, ali ni marveč že v **hvat-** podan, ne morem presojati. Po Bernekerjevem etimologičnem slovarju se mi zdi, da bi se morali za sedaj ustaviti pri **hvat-**. Nasproti tej obliki je oblika **hit-** po Bernekerju «ablautend schwundstufig», v kateri se torej, če prav razumem, prvotni samoglasnik menja in prvotni obseg korena gubi. Od **hvat-** h kaki še bolj prvotni obliki, mislim, da se Berneker za sedaj ne upa. Vsekako bi daljnje raziskovanje v tej smeri ne smelo prezirati glasa v, ki se nahaja v obliki **hvat-** in bi se moral tako ali tako pojaviti tudi v prvotnem korenu. Zakoni preglašanja samoglasnikov so mi premalo znani, da bi mogel presojati, ima li g. Jurca prav, ko trdi, da bi skupni koren za **hit-** in **hvat-** moral imeti tisti samoglasnik, ki se piše s staroslovensko črko jer. Z gornjim pridržkom oprtim predvsem na Benekerja in na svojo lajiško previdnost, mu lahko dam prav. Kar pa vzbuja moje najbolj uporne pomisleke, je način, kako prihaja g. Jurca do končnega **h** v svojem domnevanem korenu **hub-**. G. Jurca razlaga tako-le: Hiteti in hvatiti sta glagola III. in IV. vrste. Glagoli teh dveh vrst so izimenski, iz samostalnikov in pridevnikov. Kaj **nam brani,** tako nadaljuje g. Jurca, pri besedah vzhit in zahvat, (ki ju očividno navaja kot nekaka primera podstave za oba glagola) iskati in najti v končnem t isto samostalniško obrazilo kakor v besedah most ali hrast in, ker se je v staroslovenščini b pred t izgubljal, **domnevati,** da je vzhit bilo prvotno vz-hib-t in zahvat prvotno za-hvab-t? Kolikor morem presojati, nam morda zares nič ne brani take domneve. Ali iz take dopustne domneve sklepati, da končni glas domnevanega skupnega korena **mora** biti b, da torej skupni koren za **hit-** in **hvat- mora** biti **hub,** to se mi zdi ob vsem spoštovanju za slobodo etimoložkega domnevanja presmelo, da, nedopustno.

Povrh mi Brezničkova slovnica pravi, da so glagoli III. vrste izkorenski ali izglagolni ali izimenski in glagoli IV. vrste spet izimenski ali izglagolni. Ne drznem se od svoje strani nič dalje iz tega izvajati, ker bo g. Jurca gotovo imel svoje tehtne razloge za to, da je z ozirom na hiteti in hvatiti pripisoval glagolom III. in IV. vrste zgolj izimenski nastanek.

Ostajajo oni trije pridevniki. Hiter spada po priznanju samega g. Jurce k obema glagoloma, ki sem ju pravkar obravnaval, in ne dokazuje torej poleg njiju prav nič za trditve g. Jurce. Njegova pripona je -er, ne -ter, to priznava če se ne motim, sedaj tudi g. Jurca sam. Drugi pridevnik, haben, spada, kakor kažejo ostali podatki iz Pleteršnikovega slovarja, ki sem jih navedel v «Edinosti» od 11. pr. m., in tudi po Bernekerjevem slovarju v čisto drugo zvezo. Tretji pridevnik, ruskopoljski šibkij, spada pač k družini besed okoli chyba in chybiti, s katero je g. Jurca že v prvem članku od 9. pret. m. odklanjal vsako zvezo za ime «Hubelj».

K sklepu omenjam, da me je prijatelj opozoril na besedo «hip» (ta hip, hipoma). Ali ta beseda prihaja menda iz nemškega Hieb in nam torej ne more pomagati. G. Jože Ivanov, drugi naš toponomastični etimolog, mi pa zatrjuje, da je na Štajerskem slišal rabiti v predelih s čisto našimi krajevnimi imeni za potoke ime hibel, a me je k temu opozoril tudi na — Giesshübel. Tu se spominjam, da nam je g. Jurca pripovedoval v svojem prvem tako zanimivem spisu, ki je bil v povod tej jezikoslovni razpravi, kako se je v oni kot vipavske doline priselil v prvi polovici sedemnajstega stoletja neki nemški plemenitaš iz daljne Šlezije po imenu Schlegel, ki mu je tedanji grof Lanthieri prepustil vso grapo ob gornjem teku Hublja. Odkod je torej ime temu potoku? Končavam z vprašanjem, da me ne razkričijo za jezičnega — defetista.

Naročajte in širite „EDINOST“

Gospodarstvo

PREDZNAMBA KMETIJSKIH POTREBŠČIN.

SEMENSKI KROMPIR IZ JUGOSLAVIJE.

Prva pošiljatev semenskega krompirja «ONEIDE», ki bo dospela od 15. do 20. t. m. bo stala okoli 82 do 85 Lir kvintal vagon, na zadnji železniški postaji naročnika. Te cene veljajo za one naročnike, kateri so svoje naročilo potrdili. Prihodnja pošiljatev bo odvisna od takratnih tržnih cen.

ŽVEPLO IN MODRA GALICA.

Tega blaga bomo naročili le toliko, kolikor dobimo naročil.

SEMENSKI OVES IZ ČEŠKE.

Bliža se čas setve, zato predznamujte se pravočasno.

SEMENSKA AJDA.

Kakor vsako leto, je tudi letos pomanjkanje tega semena in ga bo ob času potrebe težko dobiti.

Prednaročila sprejema:
Tržaška kmetijska družba v Trstu, ulica Torrebianca 19;

SEMENA, KMETIJSKE POTREBŠČINE.

Tržaška kmetijska družba v Trstu ima v zalogi:

Semena: vrtna in poljska, dospela iz Nemčije.

Trave in detelje zajamčene zadnjega pridelka, detelje brez predenice.

Razno kmetijsko orodje ročno in vprežno, pocinkano žico za vinograde grablje, šape okoličanske in kraške, železne vile, cepilne nože, drevesne škarje ter razno drugo orodje.

Drevesni karbolinej ali dedrin, preizkušeno sredstvo zoper škodljivce in zajedavce sadnega drevja.

Umetna gnojila. Mešanica za krompir, superfosfat, kalijeva sol, amonijev sulfat, čilski soliter.

Čebelarske potrebščine nam dospeio v kratkem.

SEME SOLATE AUGUŠTANE.

Ta vrsta glavate solate je znana pod tem imenom le v trž. okolici in tu pa tam na Goriškem. Ker se jo v inozemstvu ni moglo dobiti, a pri nas se je to seme težko vzgojilo, je Tržaška kmetijska družba poslala vzorec tega semena na neko semenogojsko postajo v Nemčijo. Vodja semenogojske postaje je seme izredno hvalil in sklenil za prihodnje leto vzgojiti večjo množino. Letos smo prejeli okoli 20 kg tega semena katerega imamo v razprodaji v naših skladiščih.

Tržaška kmetijska družba v Trstu, ulica Torrebianca 19.

RAZNE ZANIMIVOSTI

Koliko je Židov v Jugoslaviji?

V Jugoslaviji je 73267 Židov, od teh je 1038 v Sloveniji, 13.701 v Bosni in Hercegovini, 21.810 na Hrvaškem in Slavoniji, 7800 v Srbiji, 21349 v Vojvodini, 6218 v južni Srbiji, 921 v Medjimurju, 412 v Dalmaciji in 17 v Črni gori. Izmed mest jih šteje Zagreb nad 12.000, Belgrad 9250 in Sarajevo 3300.

Volkovi.

Od vseh strani obširne Rusije prihajajo vesti o napadih volčjih krdel na vasi in posamezne pristave. Da se je že začela zanimati za to nadlogo vlada, smo že poročali. Podobne vesti prihajajo sedaj iz Španije. Radi dneve in dneve razgrajajočih snežnih viharjev so volkovi vdrli v pokr. Galicija v vasi. V neki taki vasi se niso upali vaščani pet dni iz hiš, ker so ves čas tekali volkovi po ulicah. Iz gorovja so se pritepli tudi v Italiji in so v vasi Trevignano poklali več domačih živali in povzročili nad 25.000 lir škode. Trije veliki samci so bili ustreljeni.

Črni maček.

Malo je manjkalo, da se ni prekinila predstava v metropolitanski operi v New Yorku. Igrala se je opera «Turandot». Zavese v tretjem dejanju se vzdigujejo. Ljubeči princ sedi speč na stopnicah palače, v kateri stanuje princesa. Nenadoma se pa približa princu črni maček, ki ga imajo, da jim lovi miši po noči, povoha ga, kakor znajo mačke, in gre na to naravnost s privihanim repom k šepetavcu. Ta ga je očividno hotel spraviti k sebi v zaboj, toda maček se ni dal preprositi, zopet jo je mahnil k princu, čigar tenor mu je najbrž ugajal že iz prejšnjega dejanja, povohal ga in jo nato mahnil ponosno z odra. Kapelnik Serafin se je komaj vzdržal, da se ni na glas zasmejal, a tudi Jeritza, ki je čakala za odrom, da nastopi, se je ugriznila v ustnice, da ni glasno bušknila v smeh. Preskrbelo se je, da maček ne bo več nastopal v operah glavnega gledališča v New Yorku.

Brezpotrebno razburjanje

Pred berlinsko poroto. Izvedenec vpraša pričo: «Kje ste bili 9. avgusta lanskega leta med deseto in enajsto uro zvečer?» Državni pravdnik skoči pokoncu in se protivi takemu vprašanju. Predsednik vpraša izvedenca, smatra li to vprašanje kot zelo važno. Predsednik pravi, da je proti vprašanju. Izvedenec ponovi svoje vprašanje. Zopet skoči državni pravdnik pokonci in protestira. Izvedenec protestira proti protestu državnega pravdnika in predlaga, naj odloči v tem oziru sodni dvor. Sodniki se nato umaknejo v posvetovalnico. Ko se vrnejo, izjavi predsednik, da se mu zdi vprašanje brez pravega pomena. Izvedenec nato priči: «Kje ste bili dne 9. avgusta lanskega leta med deseto in enajsto uro?» Priča: «Nimam pojma!»

Novi Zeppelin.

V Friedrichshafen-u se bliža gradnja novega Zepeplina (št. 127) koncu. Njegova notranja oprema pomenja višek udobnosti in prijetnosti. Zeppelin bo imel dvajset spalnih kabin, v vsaki kabini bosta po dve postelji. V sprednji večji ladji bo sobana za bivanje črez dan kakor tudi jedilnica za štirideset oseb. Obedi se pripravijo v električni kuhinji. Potniki bodo ves čas svoje vožnje zvezani po radiu z evropskim kakor tudi z amerikanskim ozemljem.

Zanimiva obravnava.

Te dneve bi se moral vršiti v Lvovu (Poljsko) proces proti 21000 članom splošnega uradnišk. društva, ki nočejo dati nobenega jamstva, dasi je šlo njihovo društvo v konkurz. Od 21.000 obtožencev je prišlo k razpravi nekaj nad dva tisoč. Sodnijsko poslopje, kakor tudi bližnje ulice so bile natrpane obtožencev. Predsednik je pozval prisotne, naj vložijo svoje izjave pismeno. Obtoženci so protestirali proti temu, kakor tudi proti pozivu, naj dvorano zapuste. Prišlo je do mučnih prizorov. Vsako obravnavanje je bilo nemogoče. — Predsednik je zaukazal načelniku policijske čete, naj izprazni s svojimi redarji dvorano in sodišče. Temu ukazu se je načelnik uprl, množica se mu je namreč zdela le preveč razburjena in ni hotel prelivati krvi. Predsedniku in sodnemu dvoru ni ostalo drugega, kakor preložiti razpravo in jo popihati skozi stranska vrata iz sodnije proti domu.

Živinozdravniki za kratke lase.

V londonskem živinozdravniškem kolegiju je nedavno predaval podpredsednik omenjenega društva in zapel hvalo ženski modi kratkih las. Kako je prišlo, da so dobile moderne ženske tako vnetega zagovornika prav v angleškem živinozdravniku? Predavatelj je s slikami dokazal, kako nevarne so za živino lasnice in podprl svojo izjavo s statistiko, koliko živine je na ta način pogrnilo. Prej so ženske večkrat izgubljale lasnice bodisi v hlevu, bodisi na paši, lasnice so prišle z drugo krmo živali v želodec in povzročile v premnogih slučajih smrt.

Učinki zime.

V Miami, kraju v Floridi in najkrasnejšem zimovišču newyorške plutokracije, se je te dneve temperatura nenadoma tako spremenila in je pritisnil po krasnih pomladanskih dnevih tak leden mraz, da so se morale vse šole zapreti, ker niso bile preskrbljene s kurivom. Tudi iz policijskega zapora so se poslali vsi kaznenci domov na zimski dopust, sicer bi bili zmrznili. V Floridi se doslej še ni pripetilo, da bi dobili kaznjenci radi vremena odlog kazni.

Lener - kvartet.

Po daljšem odmoru je zopet nastopil znameniti ogrski Lener - kvartet na lok, in sicer to pot v Berlinu. Ta kvartet ne slovi po vsem svetu samo radi izbornega igranija, marveč tudi radi tega, ker razpolaga z dragocenimi violini. Lener ima gosli Stradivari iz leta 1709., Hartmannov čelo je iz leta 1072., Roth igra na gosli Amati iz l. 1630. in Schmilowicz na gosli Guarneri.

Kupčija s sirom.

Trgovci s sirom v departamentu Yonne (Francija) zaznamujejo že eno leto sem izredno kupčijo. Sirarne jih komaj in komaj zalagajo s potrebnim sirom, ki se v hipu razproda. Tako srečo imajo pa edino trgovci v dotični pokrajini. Pred skoraj enim letom je kupila stara ženica iz vasi Sens (pokrajina Yonne) na trgu košček sira. Ko si je doma bolje ogledala papir, v katerem je bil sir zavit, je spoznala, da mora biti to kak vrednostni papir in res so ji rekli na banki, da je to obveznica republike Argentinije, obveznica, ki je bila na borzi vredna 1800 frankov. Gospa je skušala iztakniti dotičnega trgovca, ki ji je bil zavil sir v tako dragocen papir, a ves trud je bil zaman. Naznanila je zadevo policiji, ki izroči po preteku enega leta obveznico gospe, ako se dotlej ne zglasi njen lastnik. Zato pa hodijo ljudje kupovat sir na yonnski trg, ker menijo, da bodo dobili sir zavit v dragocene obveznice.

Iskanje petroleja v Maroku.

Petrolej tvori v današnji dobi tehn. e eno izmed največjih potreb vsake države. Zato se smatrajo v resnici za najsrečnejše in najbogatejše one države, ki ga imajo v izobilju. Tem državam ne samo da popolnoma zadostuje doma, pač pa zalagajo z njim tudi tuje države in imajo torej v petroleju svoje najvažnejše eksportno blago.

Med take države pa ne spada ne Italija in ne Francija. Na Francoskem ga neizmerno porabijo za avtomobile, za letala in za različne druge stroje in tako mečejo narodne finance v resno zadrego vsled velikanskega uvoza. To je napotilo Francijo, da je začela zopet iztikati po Maroku, če bi morda ne izsledila kakih novih petrolejskih vrelcev in polj, stvar, ki jo je započela že pred vojno in jo sedaj nadaljuje. In res imajo veliko upanja, da ga bodo našli v velikih količinah.

Kinematograf

Koliko kinematografov je na svetu? Neki časopis jih našteva na 47.000 izmed katerih jih je v Združenih Državah 16.000. V Evropi stoji na prvem mestu Nemčija, ker jih šteje 3751, za njo pa pride Rusija s 3500. Na Angleškem jih imajo 3000, v Franciji 2400, v Italiji pa 2200. Razvoj kinematografske industrije je v resnici čudovit, kajti že po dvajsetih letih od svojega začetka se je ta industrija v Združenih Državah prerinila na osmo mesto najvažnejših ameriških industrij. Tako je v njej zapopadenega kapitala 1500 milijonov dolarjev, ali po naše približno 45 milijard lir. Edisonov poizkus, da bi združil v enem samem aparatu.. kinematograf in pa fonograf (govorilni aparat), do zadnjega časa ni imel zadovoljivega uspeha. Obstojala je je namreč vedno ta težava, da si aparata istočasno vedno nista odgovarjala in tako kvarila ves užitek, ki bi ga imeli gledalci in poslušalci v kinematografskih dvoranah. Pomislite, kaka svetovno znana zvezda molčeče umetnosti bi odpirala usta, šele čez nekoliko sekund pa bi se zaslišal njen mili glas. Šele v zadnjem času se zdi, da se je v tem pogledu izboljšalo. Lanskega leta, v juliju mesecu pa se je popolnoma posrečil poskus.... vsaj tako se čuje... in tako bo najbrže kmalu molčeča umetnost postala govoreča.

Nova sveska «Bankarstva» februara 1927.

Primili smo februarsku sveску ekonomskog časopisa «Bankarstva» i pored ostaloga materijala, nalazimo u njoj sledeće rasprave i članke: Lj. Št. Kosier: Potreba ostvarenja medjunarodne štedne unije, Ministar Dr. Bogumil Vošnjak: Kongres narodnih gospodara ili ekonomista, Dr. Jovan M. Savić: Mere za suzbijanje skupoće: M. Kus-Nikolajev; Socijalna zaštita i eugenija prof. Bran. B. Todorović: Naš ratni dug u Americi Fadil Kurtagić: Socijalni položaj bankovnih činovnika u Jugoslaviji, Dr. Vidan O. Blagojević: Pravni značaj i tehnika finansijskih zakona, Dott. Francesco Lami: Pitanje zaštite iseljeničkih ušteda, Apolon Eropkin: Projekat neposrednih poreza, Fran D. Podbreznik: Predvidjanje i uklanjanje ekonomskih kriza, Milan Juzbašić: Za progres privrede, Tastament M. A. Rothschilda, Dr. Fran Černe: Bilansa iseljenička Slovenije. —

Pored toga i ova sveska imade uspele karikature Ministra Finansija D. B. Markovića i Ministra Saobraćaja Gjenerala Milosavljevića, obje iz pera Serg. Mironovića, nadalje crtež Jugoslovenske Banke, od F. Marčićeve, zatim jedan crtež od poznatoga italijanskom grafičara Tamana o industrijskom radništvu itd. Godišnja predplata 250 dinara, uprava lista u Zagrebu.

DAROVI

V počastitev spomina pokojnega Fran-a Levstek-a so darovali tovariši pri tovarniški mizi Lit 34.20 za podružnico «Šolskega društva» v Idriji.

V počastitev spomina blagopokojnega Dr. Otokarja Rybaža daruje g. N. profesor v Firencah L 10.— za «Šolsko društvo». — Srčna hvala!

Predno prodate
KROME, GOLDINARJE
ZLATO in SREBRO
obiščite zlatarno 111
STERMIN v TRSTU, Via Mazzini St. 43
kjer dobite najvišje ceno. - Kupujem lastne umetne zastavljalnice.

Tvrdka H. PETRIČ v Postojni
priporoča svojo bogato zalogo ur, zlatih in srebrnih predmetov in raznovrstnih darii.
Zaloga originalnih šivalnih strojev «Singer». Prodaja tudi na obroke. Pouk v vezenju brezplačno. 193

JAKOB BEVC
urarna in zlatarna
Trst, Campo S. Giacomo 5
Zlato kupuje v vsaki množini po najvišjih cenah.
Krone plačuje višje kot vsi drugi. 156
Zaloga raznovrstnih ur in zlatenine.

E. PECENCO
TRST, Via Muda vecchia 3 176
za magistratom
Stroji za šivanje, vezenje in pletenje, za domin vsako obrtnijo. Potrebščine Napeijave z motor. pogonom. Popravila.
Brezplačen pouk v vezenju

Predno nakupite kakršnosibodi 181
POHIŠTVO
obiščite v lastnem interesu skladišča tvrdke
ALESSANDRO LEVI MINZI
TRST - VIA RETTORI 1 - MALCANTON 7-13

FERRO CHINA PIGATTI
Okrepčevalno sredstvo, predpisano od zdravniških avtoritet proti MALOKRVNOSTI, BLEDICI in za OKREVANJE 180
LEKARNA ZANETTI - TRST - Via Mazzini

ZDRAVNIK
predpiše v vseh slučajih, ko so otroci podvrženi glistam, ČOKOLADNI BONBON ARRIBA PROTI GLISTAM, ki uniči takoj in popolnoma vse gliste.
Prodaja se v zelenih zavitkih v vsaki lekarni po L. 1.—

ARRIBA
ČOKOLADNI BONBON PROTI GLISTAM
Kemično-lekarniški zavod „Alla Madonna della Salute“ - Cav. Raff. Codina - Trieste, S. Giacomo.
Glavni zastopnik in založnik za Italijo in kolonije: Adolfo Cechet - Trieste, Via S. Nicolò 11

NA MORJU, V HRIBIH IN NA LETOVIŠČU IMEJTE VEDNO NA RAZPOLAGO „ARRIBO“ ZA ZDRAVJE VAŠIH OTROK.